

fájának nevelt gyökereket, akkor is ezzel szemben a kormány csak a meggyőzést, a tények bizonyító erejét használhatja föl fegyverül. És míg a meggyőzés eszközeivel, és utjaival csakugyan célt tudna érni: a perronokról való lap-kitiltásokkal azt a hitet keltheti, hogy maga se bizik az igazsáiban.

Magyarországon különben is könnyű a hajlandóság arra, hogy az ellenzéki olcsó babérait szedegessék. Mennyire erősödhetik ez a szellem ezután, ha a kormány maga ad bizonyítványt arról, hogy melyik ujság „az igaz ellenzéki.” Csodálni kellene, ha a többi ellenzéki lap versenyezve igyekeznék kivívni ezt a kitiltást, a futó népszerűséghez való ajánló levelet. A sajtószabadságon sérelem esett, de a kiadói érdek, amelyet a megvont vasuti elárusítás láthatólag megsebez, örül ennek és talán másutt is provokálni fogja. Amikor a csomagszállító levele megjön, az ujsághasábon megütközés fogadja, a kiadóhivatalban pedig ez a két szó: „No végre! Csak-hogy megjött!”

Nem jön a király Budapestre?

(Lukács audienciája. — Ellenzéki tervek a képviselőház ülésére.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Budapest, október 24.

A hivatalos értesítést, mely a képviselőház tagjait október 30-ára hívja össze — amelyről tegnap már megemlékeztünk — ma küldték szét. A kormánynak és a képviselőház elnökségének ez az intézkedése ismét az érdeklődés homlokterébe léptette a belpolitikai kérdéseket. A politikai helyzetet ezek után már csak két kérdés foglalkoztatja. Az első az, hogy milyen magatartást tanúsít az ellenzék az október 30-iki ülésen, a második pedig, hogy milyen intézkedéseket tesz a kormány arra az esetre, ha az ellenzék eddigi taktikáját megismételné.

De talán mindezeknél fontosabb az a kérdés, hogy *Budapestre jön-e a király.* Ma még nem biztos az uralkodó régebben terbe vett utazása.

Mi lesz az első ülésen?

A kormány bizik a Ház azon határozatában, mely hatvan képviselőt kitiltott az ülésekről s azt hiszi, hogy a ki nem tiltott képviselők nem fogják megakadályozni a parlament normális tárgyalásait. Ha azonban a botrányok az október 30-iki ülésen is megismétlődnek, a kormány igénybe fogja venni a rendelkezésére álló eszközöket, hogy a delegációk összehívásáról szóló királyi kézirat felolvasását biztosítsa. Eddigi diszpozíciók szerint a képviselőház körül nem lesz katonai kordon.

Az ellenzék álláspontja szerint semmi ok sem forog fenn arra, hogy eddigi taktikáját megváltoztassa. Az ellenzéki pártok a jövő hétfőn értekezletet tartanak, amelyen a követendő taktikáról döntenek. A kitiltott képviselők törvénytellennek tartják kitiltásukat s részt fognak venni az ülésen — ha beeresztik őket.

Döntés a király utazásáról.

Lukács László miniszterelnököt a király a jövő hét hétfőjén magánkihallgatáson fogadja. A kihallgatáson fontos ügyek kerülnek döntésre. Még nincs eldöntve, hogy Őfelsége Budapestre jön-e, vagy sem. A hétfői audiencián tehát dönteni fognak elsősorban a király Budapestre utazásáról, továbbá a delegációk kérdéséről és a horvát kérdésről is.

Az első ellenzéki nyilatkozat.

Az ellenzéki képviselők zöme azt tartja, hogy mivel a képviselőháznak az ellenzéki képviselőket kitiltó határozata nem házszabályszerű, annak engedelmességet nem kell és az október 30-iki ülésen részt szándékoznak venni az összes ellenzéki képviselők. Erre vonatkozólag a kitiltottak egyike, *Barabás Béla* a következőket mondotta:

— Október 30-án folytatjuk az ellentállást ott, a hol elhagytuk. Sőt még erősebben, annál is inkább, mert az ülésekről való kizárás teljesen törvénytelen és annak nem tartozunk és nem fogunk engedelmességet. A kormány hiába kísérli meg, hogy delegációs tagsági helyeket ajánl fel, mert hiszen Lukács és Tiszával az érintkezés lehetősége ki van zárva, mint miniszterelnökkel és házelnökkel. Velük szóba nem állunk. Ez ép olyan lenne, mintha egy folyó tulsó partjára hívnának bennünket, de se hid, se csónak — a min átmenjünk — nincs. A bemenetelt mindenestre megkíséréljük úgy a képviselőház, mint a delegáció ülésére. Ez utóbbira annál is inkább, mert nem vagyunk még kitiltva sem. Hogy mi módon, azt később határozzuk meg.

— Aztán meg november 5-én kezdődnek az új delegációs ülések. Akkor lesznek csak igazán tüntetések. És pedig az egész ellenzék részvételével. Ezeket majd meg fogja hallani a budai várak és az udvar is, ha eljön. Most nem Bécsben vagyunk. Ezuttal világraszóló tüntetésre készül a

szövetkezett ellenzék és bizony meg fogja keseríteni a kormány kedvét.

Cuvaj bán a katonai uralomról.

Cuvaj bán, királyi biztos ma délelőtt Bécsből Zágrábba érkezett. Cuvaj egy bécsi lap munkatársának kijelentette, hogy Horvátországban *katonai uralomnak létesítését sem szükségesnek, sem pedig célravezetőnek nem tartja.*

— Budapesten is azt a megfigyelést tettem, — mondotta a bán, — hogy a magyar kormánykörök nem kezdtek, de nem is akarnak kezdeni Horvátországban rendszert, vagy személyváltást. A magyar kormánynak az a szándéka, hogy mindenekelőtt a Magyarország és Horvátország között fönálló gazdasági kötelekeket erősítsék meg, s azután térjenek rá a politikai ellentétek kiegyenlítésére. Ez alkalommal is *nagy és fontos gazdasági kedvezményeket viszek magammal Horvátország számára.*

Két cáfolat.

Egy mai reggeli lap azt írja, hogy Lukács László miniszterelnök és Tisza István között erős nézeteltérés merült föl abban a tekintetben, hogy összehívassák-e az országgyűlést, vagy sem a delegációt egybehívó királyi kézirat kihirdetése céljából. Illetékes helyen kijelentik, hogy az elsőtől az utolsó szóig valótlan ez a közlemény. Egy másik lap interjút közöl Polónyi Gézával s azt a kijelentést is szájába adja, hogy ő ez év május havában Lukács Lászlótól formális megbízást kapott arra, hogy mint a kormány megbízottja, járjon el a horvátoknál a béke érdekében. — Illetékes helyen kijelentik, hogy Polónyi Lukács Lászlótól ilyen irányban semmiféle megbízást nem kapott.

Minisztertanács.

A kormány tagjai ma délután öt órakor Lukács László miniszterelnök elnökletével a miniszterelnöki palotában miniszteri tanácsra ültek össze, amelyen *Josipovic* Gézán kívül az összes miniszterek megjelentek. A pénzügyi bizottság s a delegáció kérdésével foglalkoztak. A tanács este 8 órakor ért véget. *Skerlecz* Iván báró vezette a tanácskozás jegyzőkönyvét.

VIDÉK.

Az ötvenes uradalom iparvasútja. Zselénszki Róbert ötvenes uradalomban kereskedelmi miniszteri engedéllyel mintegy hat kilométernyi lóvonatu iparvasutat építenek.

Bucszó főszolgabíró. Ujarad község közönsége *Schäffer* Béla járási főszolgabíró nyugalomba vonulása alkalmával szombaton, október hó 26-án bucsuzási ünnepélyt rendez.

vete erős, elpusztíthatatlan anyagból volt. Hans egy szép reggelen nagyon korán kelt fel, a kamrából előhozta a kádat, ezt a kádat itt ni. Vagy ennek az ósét. A műhely tűzhelyén nagy fazékban titokzatosan főzött valamit, porokat szórt bele, ócska papírról olvasta le, mit, hogyan kell összekotyvasztani. Amikor elkészült a lé, beleöntötte a kádba és belerakta az ócska szoknyát. Ujra kivette, másik lébe áztatta, titokban szárította és következő vasárnap reggel odaadott ajándékba, meglepetésül, engesztelésül egy vadonatu, égő vörös szoknyát az asszonynak. Az ócska, hajdan fekete szoknya volt ez, amelyen Hans az otthonról hozott, titokzatos receptjével megfestett szép pirosra.

— A esaládi krónika úgy szól, hogy ettől kezdve nem volt több veszedelem az asszony, meg a legény között. Ellenkezőleg, nagyon is jó barátságba keveredtek, mindig együtt voltak. Egyelőre nem kell rosszra gondolni. Az asszony természetesen nem elégedett meg az egyetlen újja varázsolt szoknyával, hanem előszedte minden régi rongyát és Hansnak fel kellett kelni hajnalban és festeni vörösre, kékre — mert két receptje is volt — a sok mindentéle ruhát.

— Most aztán — így folytatta a házigazda — tarthatnék neked egy kis gazdaság-filozófiai értekezést arról, mivé nőtte ki magát az a tény, hogy ebben a fakádban egyszer, 150 esztendeje, egy ócska szoknyát újrafestettek. Hans tudományának nagyon gyorsan híre ment. Jöttek a szomszédasszonyok, hozták a megfakult ruháikat és Hans szívesen megfestette mindet. Az aranymü-

ves kis asztalára görnyedve dolgozott egész nap, nem látott semmit, nem tudott semmiről, Hans jámborul teljesítette mindenki óhaját, az egész dolog minden jelentőség, következmény nélkül elmult volna, ha az asszony nagyszerű, termékeny kapzsisága belé nem avatkozik. Az asszony azonban szerette a pénzt, a szomszédasszonyokat pedig, az asszonyokat általában, nem szerette és nem kívánta nekik, hogy hozzá hasonlóan, könnyű szerrel új ruhákhoz jussanak. Egy szép napon tehát azt mondotta, hogy Hans nem ér rá ruhát festeni. Hansnak dolga van a műhelyben, azért fizetik. Hanem, ha valaki minden áron meg akarja festetni a rongyait, hát fizessen. És a városi asszonyok fizettek, szívesen fizettek. Egyre többen jöttek, egyre több ruhát hoztak. Messze vidékről szekereken hozták a festeni valót a száz aranyműves házához. A műhelybe másik segédet kellett venni, mert Hans egyebet se csinált, csak a kádat töltögette és ez az ostoba kis tudomány nagyon sokszor több aranyat hozott a házhoz, mint maga az aranyművesség.

— Nemsokára két műhely volt a háznál, két cégért akasztottak ki, a kis kád mellé sok kádat kellett csináltatni és mind tele volt. Hans, meg az asszony, a ki könnyen eltanulta a mesterséget, hajnalról estig dolgoztak. Vásárokra is kellett járni, az okos, számító, ügyes asszony azt ajánlotta tehát az urának, hagyja abba az egész aranyműves mesterséget, a mely csak garasokat hoz, míg a festés csak úgy ontja az aranyakat. A zárkózott, világgal nem törődő, furcsa, talán kissé hóbortos ember azonban nem volt hajlandó meg-

válni megszokott szerszámaiktól. Meghagyták hát neki elől, az utcai részen, a csendes kis műhelyt. Az udvarban pedig folyt a munka, szekerek jöttek-mentek. Az aranyműves, ha csak tehetett, arra se ment. Egyszer azonban mégis elnézett a kádak felé. Dél volt, ebédidő, a napszámosok pihentek, csak az asszony, meg Hans foglalatokodtak. A család különböző öreg tagjai a történetnek ezt a részét különböző módon, de mind igen homályosan adják elő. Annyi bizonyos, hogy utána Hans hirtelen pakolt és elhagyta a házat, a várost. Vanak, a kik rosszat mondanak a rég porladó asszonynak, vannak, a kik úgy beszélnek el a dolgot, hogy maga rendezett egy kis komédiát, csak hogy megszabaduljon Hanstól, a ki újra inni kezdett, meg erőszakoskodni és olyasmit emlegetett, hogy majd a részét követeli az üzletből. A három ember hangosan, haragos veszekedést csapott ezen az emlékeztető napon — ez minden esetre elhihető — és utána Hans lettint a színtérről, csak mondom, Németországból küldött még néhány levelet. A receptjeit követelte vissza szegény. Senki sem törődött vele többé.

— Az alapító, a szépanya, nagyon öreg korában halt meg. Az ura már nem élt, az üzletet a fia vezette. Egy rokonukat, valami takácsot, előhozatták Erdélyből, azzal együtt posztót is kezdtek gyártani. Gazdagok voltak, sok pénzt és nagyszerű vállalatot hagytak a következő nemzedékre. A vállalat aztán egyre nagyobbodott. A mi korunkban — ezt tudod — a legnagyobb posztógyára volt az országnak. Az ócska ruhák festését réges régen beszüntették, a régi ház azonban a

Családi pótlék Arad város összes alkalmazot- tainak.

— Amit a főispán kezdeményezett. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 24.

Mennyivel szebb, mennyivel kedvesebb és melegebb volt ma a törvényhatósági bizottság közgyűlése, mint tegnap. Meg kell tenni ezt az összehasonlítást, ámbar az elmúlt nap vitáinak még az emléke sem jó, mert egy nagy és hatalmasnak mondott város nevelésének gyöngesége lepleződött le egy érdektársasággal szemben, de erre a tegnapi kell visszaemlékeznünk, hogy a közgyűlés második napján történtek magasztosságát annál jobban kidomboríthassuk.

Mig tegnap a város millióért küzdött egy kis tábor a mindent elnyeléssel fenyegető moloch ellen, mig azért folyt az elkeseredett tusakodás, hogy megmentessék a város közönségének keservesen összegyűlt adója a törvényhatóság zsírján élősködő vállalatokkal szemben, addig ma az egész törvényhatóság egységes lelkesedéssel, nyit szívével és a kis ember nyomorgása iránt nagyszerű megértéssel állott a méltányosság mellé és a törvény betűjét figyelmen kívül hagyva valamennyi városi tisztviselő, tanító, altiszt, rendőr, szolga és alkalmazott részére megadta a családi pótlékot. Nem tett kivételt senkivel, még az is kapott, aki nem is kért. A jövő évi költségvetés tárgyalása alkalmával, ami valószínűleg november hónapban lesz, személyenként és számszerint köteles a tanács a szükséges összegek kimutatásáról gondoskodni.

A törvényhatóság eme nagylelkű elhatározásának megszületésében igen nagy érdeme van Urbán Iván főispánnak, aki installációjakor elmondott programjához hiven, amilyen szigorú bírása a városi tisztviselői karnak, épen annyira atyai jóakarója és jogos érdekeinek támogatója.

A tanács a városok fejlesztéséről alkotott 1892. évi 48. törvénycikk betűi szerint értelmezte a családi pótlékot kérelmezők ügyét és azt javasolta, hogy a törvényhatóság várja meg, mig a belügyminiszter rendeleti uton intézkedik, de intézzen feliratot a miniszterhez és kérje a rendelet sürgős kiadását.

Ezt a törvényhatóság mint egy ember ellenzte és az összes kategóriák részére a családi

hatalmas modern gyár mellett úgy állott, mint százötven éve. Egyik szobájában ott őrizték azt a kádat azzal a legendával együtt, hogy ez volt az óriási vagyron forrása, ennek köszönhetek mindent, ennek az ócska fa-edénynek, amelyben a vörös Hans először kotyvasztotta össze a maga festékét.

— A gyár, a sok milliós vállalat, mielőtt összeroppant volna, még egy nagyot terjeszkedett. Lebontották a régi házat is, egy új gépház került a helyére. Akkoriban vásárolta az öreg szász — nem is volt még igazán öreg, csak nagyon összeroppant néhány év alatt — ezt a földet. Összeszedte a családi ereklyéket, kihozta ide, a káddal együtt. Három év se telt el: vége volt, elbukott, eluszott mindene. Ő azt mondja: azért, mert megbolygatta a családi fészket. De hát ő mindig szerette a misztikus, kicsit babonás családi történeteket. Én az asszonyra gyanakszom, helyesebben az asszonyokra. Az egész nagy vállalatot egy asszony alapította valaha, most pedig sok asszony tönkretette. Az öreg szászt nagyon rég nem láttam, azt hiszem külföldre menekült. Az ereklyéit itt hagyta nekem, én megígértem, hogy megőrzöm őket.

A házigazda felkelt, a vendég is kinyújtózta elszibadt tagjait. Az ereklyés szoba ajtaját bezárták, lementek a kertbe. A kapu előtt a hosszú, erőstestű automobil várt már rájuk, amely visszaröpítette őket a városba.

pótlék rögtönös kiutalását látta méltányosnak és szükségesnek. Somló Ármán dr., Adler Andor, Műlek Lajos dr. Szathmáry János igen melegen pártolták a pótlékot kérelmezők ügyét és Varjassy Lajos polgármester is a tanács javaslatának elejtését kérte, azt mondván, hogy a pótlék az élet mai drágasága mellett méltányos és indítványozta, mondja ki a közgyűlés már most, hogy megadja, a tanácsot pedig utasítja, hogy a szükségletéről a legközelebbi közgyűlésnek tegyen előterjesztést.

Mielőtt még a nagy lelkesedéssel találkozott indítványt határozattá emelte volna a közgyűlés, a következőképp szólott Urbán Iván főispán:

— Életemben sohasem voltam irigy ember és bárki érdemeit kisebbíteni nem szokásom. Azonban engedje meg nekem a tekintetes törvényhatóság, ha eme magasztos pillanatban, amikor nagylelkűségének ad kifejezést és a város tisztviselőit és összes alkalmazottait családi pótlékhoz juttatja, elmondhassam, hogy ennek az eszmének szülőapja én vagyok.

— Éljen a főispán! — kiáltották lelkesülten a terem minden részén.

— Mikor két évvel ezelőtt — folytatta a főispán az ováció csillapultával — Aradvármegye elhatározta, hogy tisztviselőinek drágasági pótlékot ad az én intenciómra történt, hogy a pótlék aránya lefelé nagyobbodott, felfelé pedig kisebb lett és különös tekintettel voltunk a családtagok és gyermekek számára. Mikor a közgyűlés határozatát felvittem a miniszterhez és annak jóváhagyását kértem, ott annak elolvastakor a legnagyobb elismeréssel nyilatkoztak róla és az erre illetékes tényező nyomban felhívta a szakreferens figyelmét erre a gondolatra és így történt, hogy az állam is a családi pótlék rendszerrel javít alkalmazottai sorsán. Az én felfogásom az, hogy mindenkinek kell családi pótlékot kapnia, mert ez a méltányos. (Taps és éljenzés.) Örömmel mondom ki tehát, hogy a tekintetes törvényhatósági bizottság a polgármester ur indítványát fogadta el és valamennyi kérelmező kérelmét teljesítve már a jövő évi költségvetésbe beállítja a megfelelő összeget és a X. és XI. fizetési osztályba sorozott tisztviselők városi pótlékát figyelmen kívül hagyva, szintén családi pótlékban részesíti.

Amilyen elismerésreméltó volt a közgyűlés eme elhatározása, annyira igaztalan volt két rendőr altiszttel szemben. Molnár Mihály raktárkezelő őrmester és Rác István fogdafelügyelő 300 korona működési pótlékot kértek, mert nekik egész évben éjjel nappal szolgálatot kell teljesíteniük és ebből kifolyólag a városház pincéjében egészségtelen odokban kell lakniok, lakbért nem kapnak.

A tanács elutasító javaslatával szemben Koch Dani pártolta a kérelmet és felszólította a főorvost, mondja meg, emberhez méltó az a lakás, melyben a város eme alkalmazottjait kényeszeríti. Tisch Mór dr. főorvos kijelentette, hogy a lakások egészségtelenek és ő már két év előtt bejelentett memorandumában kijelentette, hogy ott embernek laknia nem szabad, de nem hallgattak rá. A polgármester kérte a tanács javaslatának elfogadását azzal a kijelentéssel, hogy a kérelmezők a jövőben részesüljenek azokból a díjakból, melyeket a rendőraltisztok külön szolgálatokért kapnak. Ily módon tehát a szegény rendőraltisztokkal fizeteti meg a törvényhatóság, amit neki kellene fizetnie.

A közgyűlés vita nélkül határozta el ezután, hogy a mezőgazdasági munkásházakra beérkezett ajánlatok közül Gábor András és társaiét fogadja el, mind a szántás ház építésével őket bizza meg 2412 korona egységárban és a szükséges 308 ezer korona kölcsön felvételére a tanácsot felhatalmazza.

Elfogadta továbbá az Aradi villamossági részvénytársaság ajánlatát a kulturpalota környékének világítására és Teleki Tibor gróf pilotaiskolája részére a Csálai erdő mellett engedett át újabb városi területet.

Ellenzéki képviselők Pályi Ede ellen.

— A képviselőházi „bongrás“ a járásbiróság előtt. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Budapest, október 24.

A képviselőház március második ülésén történt, hogy Pályi Ede, a Budapesti Napló főszerkesztője, az ujságírói karzatról izgatott hangon azt kiáltotta az ellenzéki képviselőknek:

— Gazemberek! Hazaárulók! Auffenberggel tárgyalatok!

A sértő kifejezéseket Polónyi Dezső és Eitner Zsigmond képviselők magukra vették s Pályi Ede ellen följelentést tettek a büntető járásbiróságon. A pört ma tárgyalta Csilléry járásbíró. A két panaszos közül csak Polónyi Dezső jelent meg személyesen. Megjelentek továbbá, mint tanúk, Batthyány Tivadar gróf, Szmeccsányi György és Farkas Pál képviselők.

Az ügyészi megbízott nyilvános becsületsértés címén vállalta a vád képviselést.

— A bíró (a vádlotthoz): Igaz az, hogy ön a március második ülésén azt kiáltotta az ellenzék felé, hogy: gazemberek, hazaárulók. Auffenberggel tárgyalatok?

Pályi: Tudom, hogy több erős kifejezést használtam izgatottságomban, a gazember szót azonban, úgy emlékszem, nem használtam. Arra emlékszem, hogy a hazaáruló szót használtam, s hogy azt mondtam, hogy: kamarillát szerveztek Bécsben.

— Kinek kiabálta ezt?

— Eitner Zsigmondot és Polónyi Dezsőt nem is láttam, nekik tehát nem kiabálhattam. Azokban a vádokban, melyeket én akkor hangoztattam, ők nem lehetnek szervezők, én pedig ezekre értettem a vádakat.

— Talán a 48-as függetlenségi pártot értette?

— Én Justh Gyulát, Batthyány Tivadar gróft és Polónyi Gézát értettem.

— Megalázóan használta a kamarilla kifejezést?

— Politikai ténykörményt állítottam, melyet azok az urak, kiket illet, talán nem is találnak sértőnek.

— Négy képviselő vallja, mint tanu, hogy a gazember szót is használta.

— Nem emlékszem rá. Ha emlékeznék rá, azt is vállalnám.

A tanúk közül először Szmeccsányi György országgyűlési képviselőt hallgatták ki. Látta, hogy Pályi többekkel dulakodik, s hallotta, hogy azt kiáltja: gazemberek. Hogy mire értette, határozottan nem mondhatja, de azt hiszi, hogy az ellenzékre értette.

Az ügyészi megbízott: Nem Polónyi Dezsőre és Eitner Zsigmondra értette?

— Azt nem tudom.

Pályi: Nem emlékszik rá képviselő ur, hogy aznap találkoztunk a folyosón s azt kérdezte tőlem, hogy mi ujság? Azt feleltem, hogy folyik a technikázás: Justhék megint levelet kaptak Bécsből?

— Nem emlékszem erre.

Következett Batthyány Tivadar gróf kihallgatása. Hogy Pályi hogyan tört be az ülésterembe, azt nem tudja, csak azt látta, hogy Pályi a hírlapírói karzaton izgatottan ágál.

A bíró: Pályi azt mondta, hogy a hazaáruló szót önre is értette. Kívánja ezért a megbüntetését?

— Igen?

Pályi: Méltóztassék nekem megmondani a tanu urnak, hogy tárgyalta-e Bécsben Auffenberggel?

— Igenis, beszéltem vele.

Az ügyészegi megbízott: Tiltakozom az ellen, hogy a vádlott ide nem tartozó dolgokat fezzegessen.

A bíró: Miután a bizonyító eljárás nincs elrendelve, ilyen kérdést nem engedhetek meg.

Pályi: Azzal vádoltam őket, hogy kamarillát szerveztek Bécsben Magyarország ellen, ezt bizonyítani akarom. Bizonyítani akarom, hogy mikor a rezolúciót fölvetették a parlamentben, a gróf ur fölutasított Bécsbe s azt magyarázta Bilinszki lovagnak, hogy a rezolúció merénylet a dinasztia ellen.

Batthyány gróf (izgatott hangon): Igenis, beszéltem Bilinszkiel, de az általános titkos választójog érdekében.

Pályi: Tessék megmondani a gróf urnak, följánlottak-e Bécsben a provizóriumot?

A bíró: Ez nem tartozik ide.

Az ügyészegi megbízott kijelenti, hogy a vád képviselőt a Batthyány Tivadar gróf ellen elkövetett nyilvános becsületsértésért is vállalja.

Polónyi: A hazaáruló szót Batthyány gróffal szemben nem használtam, de használtam vele szemben azt, hogy Bécsben kamarillát szervezett Magyarország ellen s hogy Auffenberggel tárgyalt. Ezt bizonyítani akarom s kérem erre vonatkozóan Hédeváry gróf volt miniszterelnököt és Bilinszki Leó osztrák miniszter megidézését és kihallgatását. Kérem továbbá a valóság bizonyításának elrendelését arra nézve, hogy Batthyány gróf és társai nagyobb katonai és pénzübeli terheket kényszerítettek Bécsnek, mint amennyit a kormány megajánlott.

A bíróság mellőzte a valódiság bizonyítását.

Farkas Pál munkapárti képviselő, a következő tanu, látta, hogy Pályi hevesen gesztikulált az ellenzék felé, de hogy mit mondott, azt nem hallotta.

Lovász Márton Justh-párti képviselő azt vallja, hogy hallotta, a mikor Pályi ezt kiáltotta: „Hazaáruló gazemberek, eladtátok magatokat Auffenbergnek.”

Kovácsy Kálmán Kossuth-párti hallotta, hogy Pályi sértő szavakat kiáltott az ellenzék felé.

— Igaz-e az, — szót most Pályi, — hogy ön is sértő szavakat kiáltott felém?

— Ez igaz, — válaszolt Kovácsy.

Pályi ezen az alapon viszonydat tett Kovácsy ellen, ugyszintén Polónyi Dezső, Eitner Zsigmond és Batthyány Tivadar gróf ellen is.

A bíró úgy határozott, hogy a viszonydadak együttesen tárgyalandók a szóbanforgó ügygel és az együttes tárgyalás lehetővé tétele céljából a mai tárgyalást elnapolta.

Polónyi Dezső e határozat ellen a panaszosok nevében fölfolyamodást jelentett be.

EGYESÜLETI ÉLET.

(—) Az aradi nők otthonára újabb adakoztak: Freuer Jánosné urnő kétszáz korona, Hermann Gyuláné urnő 3 abrosz, 24 asztalkendő, 6 darab törülköző, 1 ág garnitúra, 1 nagy szalon szőnyeg, 2 kisebb szőnyeg, 1 nagy ruhafogas, 1 zsiros bödön, 6 tál, 11 tányér, Hoffmann Antal ur ismét egy zsák ruhakelmét szőnyegszővésre, a vásárolt fehérneműért 50 korona engedmény. Az adományokért hálás köszönetét fejezi ki a polgári jótékony nőegylet nevében özv. Purgly Lajosné.

Török vereség négy harctéren

— Kirk-kilissze elesett. — A kumanovoi ütközet. — A Balkán-államok reményei. —

— Saját tudósítónktól. —

Arad, október 24.

A macedóniai harctéren már a legközelebbi napokban megtörténik a döntés. Egy-két nap múlva (tekintettel a Kumanovaiak vereségére) most már Üszküb mellett a hadakozó felek nagy csatát fognak vívni, amelyben a törökök az eddigiek szerint defenzívára szorulnak: a török sereg vezére itt ugyanis elmulasztotta az alkalmat, hogy a hegyek közül nagy nehezen leereszkedő szerb és bolgár hadoszlopokat offenzív kirohanásokkal visszazorítsa.

A három oldalról koncentrikusan felvonuló szerb-bolgár hadoszlopok ma már egyesültek. De ha a törökök előbb szállnak harcba, akkor a nehéz hegyi terepen lettek volna kénytelenek ellenfeleik az ütközetet megvívni, még pedig minden egyes hadoszlop csak a saját erejére támaszkodva. Ily körülmények között tetszetős eszmének látszott a hegyekről leereszkedő hadoszlopokat egymásután megtámadni, kihasználva az ebből származó előnyöket.

Korai volna azonban a török Vardar hadsereg vezérét elítélni azért, mert ezeket az előnyöket nem használta fel. Nem ismeretesek ugyanis a Vardar hadsereg erőviszonyai, nem tudunk arról sem, hogy jelenleg a haderő milyen állapotban van s így egyelőre ismeretlen marad annak oka is, hogy miért maradt a sereg defenzív és miért nem intézett Zekki pasa támadást a hegyekből leereszkedő ellenfele ellen. Lehet, hogy Zekki pasa serege még nincs elkészülve a hadműveletekre, talán a legénység fegyverzete és felszerelése hiányos.

Akárhogy is áll azonban a dolog, annyi tény, hogy az üszkübi török sereget defenzívába szorították vissza, míg ellenfeleik a körülményekhez mérten gyors előrenyomulásban Üszküb felé mindig több tért nyertek. A legutóbbi — mindenestre még megerősítésre váró és török részről ellenkező hírekkel vegyített — táviratok szerint a kumanovai török csapatokat a szerbek előrenyomulása Kumanovától délre szorította vissza. Továbbá már alig lehet a törököknek visszavonulniok, hisz az ellenség úgy szólván már Üszküb közvetlen közelében van. Így biztosra vehető, hogy Zekki pasa Üszküb mellett felveszi a harcot. Ha ez a feltevés valónak bizonyul, akkor a döntő ütközetet az ellenséges felek még e héten megvívják.

A törökök Üszkübnel mindenestre erősen elszécselték magukat s olyan pozíciókat foglaltak el amelyek nehezen támadhatók. Így fel lehet tételezni, hogy a szerbek csak akkor fognak felfejlődni, ha a török erődítmények közvetlen-közelsége érkezik s be fogják várni azt a harmincezer főből álló segédcapatot, amely jelenleg Pristináig jutott el. A szerbek és bolgárok úgy hajtották végre a hegyi menetelést, hogy nyugati, Kursumlijen keresztül haladó szárnyuk gyorsan ér el az operáció színhelyére, míg a derékhad Vranján keresztül, a keleti szárny pedig Egri-Palánkán keresztül haladva kissé visszatartatott. Ezzel az óvatos felvonulással meg akarják akadályozni azt, hogy a törökök az ugynevezett belvonalon harcolhassanak, megkísérelve a seregek egyesülésének megakadályozását.

Ütközetre azonban még akkor sem kerül a sor, ha a szövetségesek serege már teljesen kifejlődött. Miután ugyanis egy harcserűen megerősített hely ostromáról van szó, az egyesült seregek még messzemenő készülődéseket kell tenniük. Ezeknél a műveleteknél természetesen a támaszra jut majd a legnagyobb szerep. A törö-

kök helyzete, habár defenzívában vannak is, nagyon nehéz. Eredményeket csak akkor érhetnek el, ha a kellő helyen és a kellő időben támadásba csapnak át.

A szövetségesek javára van az is, hogy a görög offenzíva is nagyobb tért hódít. A görög előnyomulása által a törökök amugy is komoly helyzete még súlyosabb, a szövetségesek győzelme még valószínűbb lesz. Megállapítható ilyenformán, hogy a macedóniai harctéren a döntés ugyszólván már csak órák kérdése.

A drinápolyi harctéren is már legközelebb megtörténik a döntés. Mind világosabban kitűnik, hogy a bolgárok előrenyomulva a Marica völgyében nagyobb török haderőt akarnak lekötni Drinápoly környékén, míg a főhaderőt északi irányból előrevetve a döntő ütközetet Kirk kilisszénél, vagy ettől keletre akarják megvívni. Egy hír szerint Kirk kilissze már bolgár kézre is került. A trák harctér ütközeteinek végeredménye az egész Balkán háborúra kiható fontossággal bír. Ha ugyanis a bolgárok döntő győzelmet aratnak, akkor hadaikat ugyszólván egész Konstantinápoly kapujáig vezethetik, úgy, hogy a helyzet a diplomáciai beavatkozás számára érett lesz.

A hírek ma jobbra a törökök vereségeiről szólnak. Az ottomán seregek egy nap alatt négy fontos pozíciót vesztek: Kirk kilisszét, Kumanovót, Szerfidzsét és Novibazárt. Török forrásból Kumanovónál török győzelmet jelentenek, Kirk kilissze és Szerfidzse sorsáról nincs hír, Novibazár elfoglalását is cáfolják. Am ha ez a négy pozíció csakugyan az ellenséges haderők birtokába jutott, akkor a mai nap gyászos emlékü a törökökre.

Értesüléseink a következők:

A drinápolyi véres csata.

— Kirk-kilissze a bolgároké! —

Konstantinápoly, október 24. Drinápolyból jelentik, hogy Mára mellett a törökök kilenc órai elkéseredett harcot vívtak harmincezer bolgár ellen és hogy a harc a bolgárok menekülésével és négy ütegnek és hét géppuskának elvételével végződött. A törökök a bolgárokat a Drinápolytól harminc kilométernyire nyugatra lévő Karagáig kergették vissza. A bolgár lovasságot Malkosalan mellett nagy veszteséggel kergették vissza a határon. A török vardar-hadsereg megkezdte a támadást.

Konstantinápoly, október 24. A hadügyminisztérium a következő közlést teszi közzé: A drinápolyi csatavonalban folyamatban lévő harc mind hevesebb lesz. A csatavonal most a Kirk kilisszétől északnyugatra terjedő vidéktől a Tundsa folyó keleti partjáiig terjednek. Jelentékeny harc folyik Kridiali környékén is. Az ottomán csapatok energikus támadást kezdtek Dsumajabala ellen Carevón és Egri-Palánkán át.

Konstantinápoly, október 24. A Kirk-kilissze-Drinápoly vonalon folyó harc rendkívül véres. A hadügyminisztériumba érkezett, de eddig közzé nem tett jelentések szerint a veszteség mindkét részről igen tetemes. Az ideszállított sebesültek száma oly nagy, hogy a katonai és városi kórház szűk a fölvetelükre. Elrendelték az egyetemi épület kiürítését, hogy kórházat rendezzenek ott be.

Konstantinápoly, október 24. Autentikus információk megerősítik, hogy Musztafa-pasa határvárost a török csapatok kiürítették. A város lakossága Drinápolyba menekült. A drinápolyi hadsereg egy részét keletre telta a hadvezetőség.

Konstantinápoly, október 24. Tanin azt a hirt közli, hogy a bolgárok kimenekültek Musztafa, pasából.

Setara-Zagora, október 24. A bolgárok délnyugati irányban előrenyomultak. A határtól tizenöt kilométernyire Kagli mellett fontos ütközet fejlődött, amelyben a törökök négyszáz halottat és foglyot vesztek. Két század nizam megadta magát.

Szofia, október 24. A bolgár távirati iroda a Frk. Ztg. jelentését, mintha a bolgárok Kirk-kilisszénél súlyos vereséget szenvedtek és 3000 embert vesztek volna, *tendenciózus fantazmagóriának* jelenti ki.

Setara-Zagora, október 24. A bolgár főcsereg eddigi hadműveleteiről a következő kronológikus leírást állította össze: A főcsereg október hó 18-án átlépte a török határt és a következő napon elfoglalta Tastepét, a mely a határ mellett fekszik. Huszadikán bolgár kézre került Saramdin, 21-én Stoilovo megerősített városok, melyek Malku Tirnovót védtek. Tirnova szerdán, 23-án vészett el a törökök számára. Hasonló tempóban nyomulnak előre a bolgárok a Fekete tenger partján és Vasziliko kikötőváros körül már elfoglalták Polurnakot, a hol három török ágyút zsákmányoltak. 22-én elveszett Grammatikova és Bravirovo, tegnap pedig Vaszilikot kerítették hatalmukba a bolgárok. Mindezeket a diadalokat borzasztó véres csaták előzték meg. A törökök elűzve Tirnovóból, Kirk-kilissze felé hátráltak, a hol megerősített hadállást igyekeznek elfoglalni. A bolgár sereg Balszárnya Pirgopló felé vonul, miután Malav és Samokov körül véres csatákat vívott. Kisebbségi ütközetek ezen a vidéken állandóan folynak.

Szofia: A bolgár távirati iroda jelenti: A bolgár csapatok Drinápoly előtt állanak öt-nyolc kilométernyire a várostól és erősítik állásaikat. Utólag érkezett jelentések szerint a Marica jobb partján a Jurusz mellett lefolyt csatában 160 török katonánál többet fogtak el. Sztara-Zagorába megérkezett az első csoport török fogoly: 342 közkatona, egy hadnagy és egy százados. Ma indítják utnak Musztafa-pasából a második csoportot. A török csapatok Drinápoly északnyugati irányában kirohanást kíséreltek meg, amely a törökök visszaűzésével végződött. Nagy vereséget szenvedtek, 12 ágyút és 12 kocsi municiót hagytak hátra a bolgároknak.

Szofia, október 24. Azokkal a hírekkel szemben, hogy már folyamatban van a döntőütközet és a bolgárokat súlyos vereség érte, *Gesov* miniszterelnök kijelenti, hogy *Drinápoly előtt semmi különös dolog nem történt.*

London, október 24. A tegnap Konstantinápolyba érkezett bolgár hadifoglyok Drinápolyból valók, hol annak a gyanuja alatt tartóztatták le őket, hogy *kémszolgálatokat teljesítenek* Bulgária részére. Ötöt közülök, kik ellentállottak, *agyonlőtték.*

Szofia, október 24. A török hadifoglyok második szállítmánya ma érkezik ide. Török katonák beszélnek, hogy Drinápoly és Kirk-kilisszében *teljes anarchia van*, a török katonák rombolnak és mindent leégetnek utjukban. *Ferdinánd* király a főhadiszállásról ma *proklamációt adott ki a meghódított területek lakosságához*, amelyben jogegyenlőséget hirdet.

Szofia, október 24. A királyné tegnap a két hercegnővel és a miniszterelnökkel meglátogatta a sebesülteket. A királynét az utcán álló tömeg, amikor távozott a kórházból, csendben és tiszteletteljesen üdvözölte.

Belgrád, október 24. Késő éjjel érkezett táviratok megerősítik a szerb és bolgár csapatok nagy győzelmét Kumanovónál és Kirk-kilisszénél.

Szofia, október 24. Hivatalosan közzé teszik, hogy heves küzdelem és véres harc után a bolgároknak sikerült ma Kirk-kilisszét elfoglalni, a törököket elűzni és a városban talált csapatokat foglyul ejteni.

A bolgár-szerb szövetségesek Üszkübi előtt.

— Kumanovó elfoglalása. —

London, október 24. A Daily Telegraphnak jelentik Küstendilből: Az itt operáló sereg 28.000 szerb 25.000 bolgár. Dsumaja bevétele után az egyesült sereg 4000 puskát és 120.000 patront zsákmányolt. Kedden reggel hét órakor 30 kilométer távolságra a folyó alsó mentén a bolgárok a szerbek támogatásával négy ágyúból álló török üteget egész legénységével és tisztjeivel együtt elfogtak. A bolgár tüzérek csodás biztossággal céloznak. Binicánál olyan pompásan löttek, hogy *golyóik egyenesen a török ágyúk torkába találtak!*

Konstantinápolyból jelentik: A *Moniteur Oriental* közli, hogy a porta tegnap értesítést kapott arról, hogy a török csapatok tegnap Egri-Palankánál bolgár területre hatoltak és véres ütközet után elfoglalták Küstendilt.

Konstantinápolyból jelentik hivatalosan: Kir-diali környéken jelentékeny haderőt összpontosítottak. Az ottomán csapatok Dsumajabla ellen vonulnak Egri-Palankán és Carevon keresztül. *Prisztina mellett még tart a szerbek elleni ütközet.* A szerbek Kavavurkapun keresztül akartak a szandzsákba bejutni.

Konstantinápolyból jelentik: Üszkübből két-két divízió Kacsanába és Istipbe vonult. Azt hiszik, hogy legközelebb ezen a környéken nagyobb ütközet lesz. Valonából több csapat redifet Skutariba küldöttek.

Konstantinápoly, október 24. Kumanovó környékén lévő csapatok heves harcot vívtak a szerbek és bolgárok egyesülni próbáló csapatával. A törökök visszaverték a szerbeket és bolgárokat. A török csapatok négy bolgár és hat szerb ágyút és egy szerb zászlót kerítették hatalmukba és több ellenséges katonát elfogtak. Az ellenség észak felé, Baljavó felé menekült, amely 25 kilométernyire van Kumanovótól.

Konstantinápolyból jelentik a Havas-ügynökségnek: A török nyugati hadsereg, amely Kumanovó környékén van koncentráva, megtámadta a négy hadosztályból álló szerb sereget, és véres harc fejlődött ki. *A szerbeket tökéletesen megverték.* Vereségük óriási. A törökök még most is üldözik a szerbeket. — E harcról a török hadügyminisztérium hivatalosan közli a következőket: A török nyugati hadsereg, amely Kumanovo környékén van koncentráva, megtámadta a szerb hadsereget, amely Sándor trónörökös parancsnoksága alatt négy hadosztályból áll. *Az ellenség, amelynek e heves csatában jelentékeny vereségei voltak, teljes vereséget szenvedett, és az ottomán csapatoktól üldözve északkeleti irányban vonul vissza.*

Belgrád, október 24. Hivatalosan közzé teszik, hogy a szerbek több napi küzdelem után végre elfoglalták Kumanovót, s a törököket Üszkübig visszaverték. Együttal hivatalosan közzé teszik, hogy a szerbeknek sikerült Sjenicát a törököktől elvenni.

Szalóniki, október 24. A török csapatok, amelyek már a Dsumajabali előtt ma újból elfoglalták a bolgárok által megszállt helyzeteket és visszaszorították mindenütt a bolgár őrségeket, Dospát határán véres összetűzés volt, amely a török fegyverek győzelmével végződött.

A szerbek Novibazárban.

— Fogytán van a löszerkészlet. —

London, október 24. Vranjából jelentik, hogy Jovanovics volt közoktatásügyi miniszternek fia az arnóták ellen vívott harcban elesett.

Páris, október 24. A Havas-ügynökség jelenti Vranjából tegnapi: *Jankovich* tábornok tegnap, e hónap 23-án délután három órakor *Novibazárt az erődítések három napi elkeseredett ostroma után bevette.* A veszteség ismeretlen.

Belgrád, október 24. Zsivkovic tábornok se regge elfoglalta *Novibazárt.* Tegnap korán reggel folytonosan ágyudörgés hallatszott. Egyszerre elhallgatott az ágyuzás s aztán rettenetes robbanás történt és még messze vidékeken is azt hitték, hogy földrengés volt. Azt hiszik, hogy a törökök *Novibazárban egész puskaporkészletüket fölrobbantották.* Novibazár körül nagyon véres volt a harc. A szerbek óriási veszteséggel megostromoltak hét erődöt. Részletek hiányoznak.

Belgrád, október 24. Tegnap délután négy órakor nagy pompával temették el a háború első áldozatát, *Popovics* szerb bandavezért, aki a szandzsákban vívott harcokban halálosan megsebesült. Belgrádba vitték, ahol tegnapelőtt meghalt. Sok ezernyi ember kísért a temetőbe, ahol lelkes beszédeket mondtak.

Belgrád, október 24. Az állami löszergyárakban lázas sietséggel dolgoznak éjjel-nappal, de csak 250.000 patront tudnak naponta előállítani s így nagy az aggodalom a hadügyminisztériumban, hogy a löszerek hamarosan el fognak fogyni.

Szerajevó, október 24. Szerajevóer Tagblatt-nak jelentik a szandzsák közelében levő Tlijmiciából, hogy a *montenegróiak felgyújtották Plevljét.* A mohamedánok tömegesen menekülnek. Tegnap 39 török katona és két tiszt érkezett ide, akiket Cselebičsnél fogtak el és fegyvereztek le. Ma ismét 80 katonát várnak.

Skutari ostroma.

— A török sereg támadásra készül. —

Konstantinápoly, október 24. A montenegróiak ellen Vranja mellett vívott ütközet a törökök döntő győzelmével végződött. A törökök a montenegróiakat visszakergették saját területükre. A montenegróiak háromszáz halottat, a törökök tizenhat halottat és ötvennégy sebesültet vesztek.

London, október 24. A Daily Mailnek jelentik Cettinjéből: Tarabosz bombázása a sűrű köd miatt nem halad előre. A lövőárkokat egészen megtölti az eső.

Konstantinápoly, október 24. A hadügyminisztérium jelentése szerint a montenegróiak a Skutari-tó keleti oldalán abbahagyták a támadást és *Skutari nyugat felől igyekeznek elérni.* A skutari-ottomán sereget megerősítették. A várost nem fenyegeti közvetlen veszedelem.

Szalóniki: *Essad pasa támadásra határozta el magát az előre nyomult montenegróiak ellen.* *Martinovics* tábornok hadoszlopa most is eredmény nélkül ostromolja Tarabosz várát. Itt a legközelebbi órákban döntő ütközet lesz.

A podgoricai cenzor.

London, október 24. A Daily Mail cettinjei tudósítója megbotrákozva említi egyik legutóbbi jelentésében, hogy Podgoricában a cenzor *nem más, mint a Reuter-ügynökség tudósítója.*

Görög győzelem.

— A szerbfidzsei Szedán. —

London, október 24. Aténből jelentik: *Szerfidzse* mellett korán reggel kezdődött meg a harc és estig tartott, anélkül, hogy a felek valamelyike előbbre jutott volna. Aztán holdfény mellett éjfélig harcoltak tovább. A görögök reggel azt látták, hogy a törökök elhagyták az alacsony dombokat és magasabb helyekre vonultak vissza. *A görögök igen sok embert vesztek.*

Atén, október 24. A görög csapatok Szerfidzset az Aliakmonhiddal megszállták és így módon a törökök visszavonulását elvágták. Mielőtt a törökök Szerfidzseből kitakarodtak, hetven görög embert, köztük egy lelkészt lemészároltak. A kormány a generalisszimushoz és a győzelmes se-

reghez táviratot intézett, amelyben üdvözi e fényes győzelem alkalmából. A görög sereg az ellenséget mindenfelé üldözi. Sanboniából Szerfidzsébe és az Aliakmon síkságra. A török hadsereg a szó szoros értelmében föloszlott. Huszonkét tábori ágyut municiók kocsikkal, valamint nagy mennyiségű löszert és szállítószerkeket zsákmányoltak. A törökök nagy veszteségeket szenvedtek. Sok törököt a görögök foglyulejtettek, köztük egy alezredest is. Két zászlóalj Kousztakopulo műszaki alezredest parancsnoksága alatt Vlakholvodonál megtámadott két török zászlóaljat és megfutamította.

Atén, október 24. A görög flotta az Égei tengeren még más szigeteket is okkupálni fog. Kréta szigetén angol és orosz légénységet szállítottak partra és kitűzték a török lobogót.

Atén, október 24. A törökök helyzete a görög határon kétségbeesztő. Még ma várják a kapituláció bejelentését. Azt hiszik, hogy a hely török Szedánna válik, mert a harmincezer főnyi török sereget elveszítettnek tartják. A görögök remélik, hogy hét nap alatt Szalonikiba juthatnak.

Mibe kerül a háború?

— Fogytán van Bulgária pénze. —

Páris, okt. 24. Egy párisi pénzügyi kapacitás kiszámította, hogy mennyit emészt fel naponként a háború az egyes hadviselő feleknek. A számítások szerint Bulgáriának naponként 2,640.000, Szerbiának naponként 2,200.000, Görögországnak 240.000, Montenegróknak 320.000, Törökországnak pedig 6,400.000 frankjába kerül.

Pétervár, október 24. A bolgár kormány itteni gyárakban, a melyek eddig is készítették a bolgár állampapírokat és papírpénzt, sürgősen megrendelt körülbelül százmillió bankjegyet s a gyarak négy heten belül tartoznak a rendelést teljesíteni.

Pétervár, október 24. A városi дума egyhangulag százezer rubelt szavazott meg a balkáni szláv államok sebesülteinek ápolására és orvosi kezelésére. A városi tanács a szófiai, belgrádi, aténi és cettinjei közsegélytanácsoknak rokonzenget nyilvánító táviratot küldött.

Szofia: A kormány elhatározta, hogy az összes hivatalnokoknak további intézkedésig csak fizetésük egyharmadát fizeti.

A nagyhatalmak interveniálnak.

— Mire számítottak a Balkán államok? —

Berlin, október 24. A nagyhatalmak között csakugyan tárgyalások folynak a diplomáciai intervenció módjáról. Még a múlt pénteken történt, hogy a francia külügyminisztérium megpendítette a közvetítés tervét és arra nézve már megállapodás jött létre, hogy a nagyhatalmak interveniálni fognak a hadviselő felek között. — Az intervenció idejéről és módjáról most tanácskoznak a külügyminisztériumok.

Bécs: A Sudslavische Korrespondenz konstantinápolyi előkelő helyről úgy értesült, hogy a négy szövetséges Balkán állam között a hadüzenet előtt tükös megegyezés jött létre. A megállapodásban kimondták, hogy a háború befejezése után egymással vámunyra lépnek. A szerződésnek második része úgy szól, hogy az operáló seregek tartoznak minél gyorsabban megszállani azokat a területeket, amelyekre jogot formálnak és amelyeket érdekkörükbe akarnak vonni. A szövetséges balkán államok ugyanis abból a feltevésekből indultak ki, hogy a háború után a nagyhatalmak nemzetközi konferenciát fognak összehívni és a kongresszus tekintettel lesz a beati possidentes elvére. Ezzel szemben a porta azon az állásponton van, hogy nincs mitől tartani, mert a nagyhatalmak egymás között garantálták a statusquot. Még a háború kitörése előtt a nagyhatalmak kormányai Belgrádban, Szófianban, Aténben és Cettinjében egyetelműleg kijelentették, hogy valamennyien ragaszkodnak a jelenlegi birtokállomány fenntartásához, tehát a szövetséges államok céltalanul viselnének háborút. Kétségtelen, hogy a hadüzenetkor a Balkán államok a hatalmak közt, de főleg Bécs és Pétervár közt ellentétkekre számítottak, amiben most alaposan csalódtak. A négy Balkán állam abban bizakodott, hogy Szaszonov el fog tá-

vozni a külügyminiszteri székből. Most már meggyőződhetett arról, hogy Szaszonov állása sohasem volt szilárdabb, mint épen jelenleg. Bécs és Pétervár között teljes egyetértés van a statusquo fenntartását illetően.

Magdeburg: Párisból jelentik: a Magdeburger Zeitungnak, hogy Poincarré francia miniszterelnök na. hosszasan tanácskozott Széchen gróf osztrák magyar nagykövettel. A nagykövet kormányának nevében kijelentette, hogy Ausztria-Magyarország állja a nagyhatalmaknak azt a megállapodását, hogy nem tűr semmiféle területváltoztatást, bármilyen legyen is a háború kimenetele.

London, október 24. Ausztria Magyarország és Olaszország — mint a Daily Mail jól értesült bécsi forrástól jelenti, — a skutari és a janinai vilájtakat illetően teljesen megegyeztek meg Ausztria Magyarország és Oroszország egyformán azt óhajtják, hogy a monasztiri, kosszovói és szaloniki vilájtakban a statusquotot fenntartsák.

Belgrád, október 24. A Tribuna odesszai tudósítója jelenti, hogy Oroszország fekete-tengeri hajóhada egy részét átengedi Bulgáriának. Az átadás Odesszában fog megtörténni. Minthogy Bulgáriának nincs elegendő tengerésztszija, orosz tengerésztisztek fognak önkéntesként belépni a bolgár hadseregbe. A szerb fővárosba ma Kiewből száz orosz önkéntes, teológusok és egyetemi hallgatók érkeztek, akiket a tömeg nagy lelkesedéssel üdvözölt. Beszédet mondtak, melyekben hevesen kikérik a nagyhatalmak ellen s több Ausztriát és Németországot gyalázó közbeskiáltás hangzott el.

Belgrád, október 24. A Tribuna, a külügyminiszter lapjának jelentése szerint, a Balkán államok elhatározták, hogy az elfoglalt területet senki kedvéért sem hagyják el többé. A háború után összehívó európai konferencián akarják erre vonatkozó kívánságaikat hangoztatni, s ha a nagyhatalmak nem egyeznének bele a területfoglalásba, európai háborút fognak provokálni s fegyverrel fognak ellentállni a hatalmak esetleges beavatkozásának.

A cukor-báró szerelme.

— Hatvany-Deutsch Sándor báró házassága. —

— Fővárosi levél. —

Budapest, október 24.

— Jesszuskám, Jesszuskám, milyen szép is az az igaz szerelem! — sóhajtják most a főváros legromantikussabb negyedében: a Lipótvárosban, ahol az embereket, úgy látszik, a regényírók egyenesen fölbéreltik olyan cselekedetekre, amikről írni lehet. Irni lehet szépen, érzélgősen, hazugság nélkül a rózsaszínű valóságot. Budapestben nem is tudják megérteni, hogyan lehet szerelmes embernek másutt lakni, mint a Lipótvárosban? Itt terem az igazi boldogság és itt nőnek az igazi milliók, amely fogalmak egymás nélkül itt el se képzelhetők.

Páldaképen álljon ez a mostani eset is, amely majdnem olyan föltűnést kelt, mint egy főhercegnő válópöre. Pedig nem válópör ez. Sőt ellenkezőleg: házasság. Egy milliomos, — majdnem milliárdos — feleségül veszi szive választottját, aki a mellett, hogy fiatal és szőke, még szép is, okos is. Föltétlenül okos. Aki Hatvany-Deutsch Sándor báróval elvéteti magát, az okvetlenül okos nő. Ennek a megállapításához nem kell különösebb lelkianalizist végezni.

Ez az eszes nő: *Hernády Tilly*. Vagy ha tetszik így: *Hernádi Tilly*, esetleg *Hernády Tilly*. A hatvan esztendőes Hatvany-Deutsch menyasszonyának mindez megengedett dolog. Hiszen, akinek a vőlegénye nyolcvan-száz milliócskával rendelkezik, az a ridiküljéből kifizeti a különböző ipszilónokat.

Az ősz cukorbáró — mondják a cukorrépa termelők — olyan boldog, hogy alig ismernek rá. Soha se látta még ilyen szépséget a lipótvárosi világot. Még akkor se, amikor néhány hónappal ezelőtt hazajött Brüsszelből, ahol a cukorbörzén pont hat millió koronát nyert. Nem hiszik, hogy annyit? Én láttam és igazolom a hat milliót.

Ebben az ibolya-hangulatban látta meg a Poldi város egyik gyöngyét: *Hernády Tillyt*. Cukorból készült gyöngyöket sórt a lábai elé és a bájos teremtés ekkor olyan drágaköveken taposott, mintha az aradi aszfaltokon járna.

— Akar-e a feleségem lenni? — sugta az öregedő „fess magyar nemess” egy rokkoló hangulatban.

— Ha megigéri, hogy mindig úgy fog szeretni, mint most.

— Ja, — felelte a szerelmes férfi és ekkor...

... Ejj, de elég a limonádéból. Nem akarom én elvenni a pesti regényírók kenyereit, akik már éhes szemmel és pihent tollal várnak erre a témára. Nem üzöm-füzöm a történetet, hanem regisztrálom, hogy a szerelmesek megkötötték a budapesti cukoregyezményt. Ezt bizonyítja ez a házassági értesítés, amely tömören, de Szomaházytól is gyönyörűbben mondja el a legújabb lipótvárosi regényt:

Hatvany-Deutsch Sándor báró november tizenkettedikén, születésének hatvanadik évfordulóján köt házasságot *Hernády Tilly* urnóval.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Heti műsor:

Péntek: *A szép gárdista*, operette. (Bemutató előadás.)

Szombat: *A szép gárdista*, operette.

Magyar primadonna amerikai műkedvelő szinpodon.

— Gyenge Anna az aradi vidéki egyesületben. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 24.

Ugy-e még emlékeznek *Rosner Dávidra*, a tőzsdekirályra, a volt *ujaradi* tőzsdeügynőkre, akinek nagy pechje volt a tőzsdén, de annál nagyobb szerencséje volt a szerelemben. A szép, kövér *Rosner* kilenc hónappal ezelőtt, mint ismeretes, bucsut mondott Budapestnek és átvitorlázott az újvilágba. Vele vitorlázott szerelme, *Gyenge Anna*, a *Krecsányi* szintársulat primadonnája is, akit *Rosner* Amerikában hitvesévé tett. Most hirt kaptunk kivándorolt honfitársainkról. Az amerikai *Magyar Népszavá*-ban olvassuk:

MOST VASÁRNAP ESTE R. GYENGE ANNUSKA MINI JÁNOS VITÉZ

Az amer. I. Magyar Szintársulat most vasárnap ESTE, október 6-án, a Yorkville Casinóban, 210 E 86-ik utca színe körül a János vitéz. Előadás után tánc, 2—5-ig.

De ez még semmi. Egy másik newyorki magyar lap is megemlékezik *R. Gyenge Annáról*. Ime:

Az Aradvidéki Férfi és Női Bs. Egylet széles közönség keretében méltóan ünnepelte meg október 6-ikat. Az est kimagasló számát *Gyenge Anna* ének-művésznőnek az Amerikai Magyar Szintársulat primadonnájának ének-száma, a *Himnusz* előadása tette, amelyet a jelenvoltak vele énekeltek.

Gyenge Annus, mint látjuk, az új világban és házasságában is hű maradt régi és igazán indokolatlan szerelméhez, a szinpadhoz. *Rosnernek* fényes baarja van Newyorkban. Szóval boldogan él az ifju pár a tengeren túl.

* *Schmidthauer Lajos* világhírű orgonaművész Aradon f. é. november 5-én d. u. 6 órakor a minorita templomban tartandó *Orgona-hangversenyére* jegyek *Hoffmann Antal*, ifj. *Klein Mór*, *Weisz Leó* és *Bauer Gyula* urak üzletében kaphatók.

* Lámpával keresik a primadonnákat.

Nagyváradon most primadonna inség van. Zsigmond Anna helyét Lónyay Piroskával töltötték be, de ő nem maradhat sokáig ebben a pozíciójában. Helyébe nem kap jó színésznőt Erdélyi Miklós színigazgató. A direktor most nagy ambícióval keres primadonnát — színpadon kívül. Megakadt a szeme Kondor Ernő bájos menyasszonyán, Reiner Rózsikán, akiről megállapította, hogy kivételes színpadi tehetség. Fölkérte, hogy a szülői házat cseréje föl a színházzal. Azonban a kisasszony szülei és vőlegénye protestáltak a próbálkozás ellen és így Reiner Rózsika a feleség szerepében fog kitűnően alakítani.

* A szép gárdista bemutatója. Borté Henriknek, a kiváló francia komponistának egyik legkitűnőbb alkotását, A szép gárdistát mutatja be pénteken az aradi színház. Ez az operett magyar színpadokon eddig Kolozsvárt és Pozsonyban került színre s ezek a bemutatók egy csapásra megalapították A szép gárdista sikerét, úgy, hogy most a vidéki színházak egymásután tűzik ki Berté operettjét. A szép gárdistának ötletes, szellemes a meseje s az ügyes liorettohoz harmónikusán simul a művészi muzsika, amelynek minden száma a teljes sikerre, a népszerűsége tart hat számot. Az aradi színház A szép gárdistát kiváló gondnal hozza színre, teljesen új díszletek és jelmezek készültek s az operett ensemble már hetek óta próbál Polgár Sándor rendezése mellett. Az operett főbb szerepeit Diósy, Kállay, Benkőné, Huszár, Balázs, Hajdutska, Herold játsszák.

* Vasárnapi előadások. Az idei szezon elején nagy sikerrel járt a Boccaccionak, a régebbi operett irodalom e kiváló remekének repíze. A közönség az operettet tüntető lelkesedéssel, nagy tetszéssel fogadta. A színház igazgatósága, hogy a vasárnapi közönségnek is bemutatassa ezt a kitűnő operettet, a Boccacciót vasárnap délutánra előadásra tűzte ki; a főbb szerepeket ezúttal is Diósy, Kállay, Nográdi, Fáskesti, Huszár, Balázs, Győző, Polgár, Herold játsszák. Jegyek máris válthatók erre az előadásra a színház elővételi pénztáránál.

* A malom titka — utoljára. (Az Apolló-színház Nordisk slágera.) A legújabb Nordisk-dráma látványosság tekintetében határozottan felülmúlja a gyár eddigi filmjeit. Egy szelmalom felcsapó irtózatos lángokban ég s a szemünk előtt teljesen elhamvad. Nem színpadi utánzás ez a drágalmas jelenet, hanem való tény. A vállalat bírálja pénzen megvette a malmot, hogy azt felgyújthassa s a maloméget a darabban felhasználhassa. A megkapó norvég drámának ma is nagyszámú közönsége volt s a színház személyzete sok elismerést vett át a publikumtól. A Nordisk filmgyár eme legújabb fenomenális alkotása holnap, pénteken kerül utoljára vetítésre; ezért felhívjuk rá a közönség figyelmét. A hatalmas dráma mellett kitűnő bohózatok szórakoztatják a közönséget. Többek között Pali is fellép.

* Pali-sláger az Apolló-színházban. Pali a mozis közönségének legkedveltebb komikusa a sok apróbb kacagtató történet után szombaton egy nagyobb szerepben lép az Apolló színház közönsége elé. „Pali a háremben” a címe ennek a nagyszabású bohózatnak s a meseje pompás ötleteken épült fel. A közkedvelt komikus valószínűleg brillirozik ebben a darabban s így a közönségnek feledhetetlen perceket fog szerezni. Ugyancsak szombaton mutatja be először az Apolló színház „Az éj királynője” című csudaszép társadalmi drámát, amelynek címszerepét Henry Porten, a világhírű tragika játsza, aki az aradi közönség előtt is nagy sikereket aratott már.

* A Vaskéz sikere. (Hírek az Urániából.) Két nap egymásután zsufozásig megtelt az Uránia színház tágas nézőtere bizonyítékul annak, hogy az aradi közönség teljes tetszését megnyerte a Gaumont-gyár legújabb remeke, a Vaskéz című detektivdráma. A nagy sikernek egyedüli magyarázata az, hogy a film olyan, amilyent még az aradi publikum nem látott. Páratlaná teszi ezt a drámát érdekfeszítő meseje, a legkitűnőbb francia színészek felülmúlhatatlan játéka s az a remek miliő, amelyben a darab játszik. A nagyszerű detektivdráma még csak holnap marad műsoron, mert helyett kell, hogy adjon egy újabb slágernek. A slágerkép mellett még két nagy bohózat szerepel a műsoron. Frappáns hatása ezek közül egy amerikai bohózat, amely — egy nadrág körül

forog. Egy nadrág viszi a darabban a főszerepet, egy nadrág, amely a véletlen szeszélyes játékánál fogva épen a legrosszabb pillanatban szakad el — akkor, amikor gazdájának egy zsuron épen menyasszonyával kellene táncolnia. Kacagtatóbbnál-kacagtatóbb jelenetek következnek ezután, a menyasszony már-már szakítani akar udvarilatlan vőlegényével, amikor kiderül — hogy miért nem mert a vőlegény felkelni helyéről. A páratlanul álló műsor, mint említettük, még csak holnap kerül vetítésre. 175

* Nagy képkiallítás Kerpel könyvkereskedésében. November hó 1-én nyílik meg a Kerpel-féle könyvkereskedésben Solymosi Márton budapesti műkereskedő nagyszabású képkiallítása, melyen a legnevesebb művészek szebbnél szebb festményei lesznek képviselve. Több mint 400 darab elsőrendű festmény fog a tárlaton szerepelni s azok igen méltányos, olcsó árakon és csekély havi részletfizetésre kerülnek majd elárasra. 6356

Legújabb.

Ötvenezer török fogoly Kirk-kilisszénél? — A demoralizált török hadsereg. — Mérey nagykövet a helyzetről.

— Saját tudósítónk lapzártakor érkezett telefon jelentése —

Kirk-kilissze tényleg elesett. A szófiai és sztarazgorai táviratok szerint a fontos pozíció elvesztése ugylátszik a török hadsereg demoralizálódásának következménye. Az ellentállás igen csekély volt, amit a foglyok nagy száma bizonyít.

A Reuter-ügynökség szófiai jelentése, szerint ötvenezer török fogoly esett volna a bolgárok kezébe Kirk-kilisszében. Egy foglyul ejtett török tiszt elmondta, hogy a török hadseregnek öt támogató része, nevezetesen a tüzérség cserbe hagyta őt és ennek következménye lett foglyul esése is.

Belgrád, október 24. A kumanovói és szjenicai véres ütközetekben utcai harcok voltak, amelyeket a szerb tüzérség döntött el a szerb-bolgár sereg javára.

Róma, október 24. Mérey római osztrák-magyar nagykövet ma beszélgetést folytatott egy olasz újságíróval és ennek kijelentette, hogy igen örvendetes ténynek tekintendő az, hogy Giolitti miniszterelnök méltányolta azt aényt, hogy az osztrák-magyar monarchia, az államok közül elsőnek parlamentjében is már a tripoliszi háború folyamata alatt is elégtételt szolgáltatott Olaszországnak, amennyiben háborújának jogos voltát elősmerte.

Az osztrák-magyar-olasz viszonyoknak ezen kedvező volta kifejezésre jutott a pizai értekezésekben is, amelyekben a Balkán kérdésre vonatkozólag azt határozták, hogy a berlini kormányval egyetértőleg Ausztria-Magyarország és Olaszország a Balkán kérdés együttes megoldásán fáradoznak.

Az újságírónak azon kérdésére, hogy vajon az olasz-osztrák egyezmény arra az esetre is vonatkozik-e, ha a Balkán-államok győznének Törökország ellen, kijelentette Mérey nagykövet, hogy erre nem, mert ez a kérdés nemcsak Ausztria-Magyarország és Olaszország kérdése, hanem valamennyi nagyhatalomé.

Belgrád: Jó forrásból jelentik, hogy Isza Boljetinacot ma a szerbek agyonlőtték, miután kiderült, hogy az albán felkelő vezér kétszínű játékot űz és a törökökkel is cimborál.

Bukarest: Mint azt Adeverul jelenti, Miklós orosz nagyherceg, a cár nagybátyja egy tiszti küldöttséggel Bukarestbe érkezik, hogy a román királynak átnyújtsa az orosz hadsereg marsall botját. A jelenlegi helyzetre való tekintettel nagy fontosságot tulajdonítanak ennek a kitüntetésnek.

Lajos Ferdinánd bajor herceg zsarolói.

— Regény a fejedelmi szemorvos szemorvos viszonyáról. —

Távirati tudósítás.

Basel, október 24.

Lajos Ferdinánd bajor királyi herceg zsarolásért feljelentette Wildgruber Maximiliano kisasszonyt és anyját, Gugelné Wildgruber Annát a liestali büntetőtörvényszéknél zsarolás miatt. A ma megtartott tárgyaláson a következőképp alakult ki a vád.

A hercegnek fiatalabb éveiben viszonya volt a kisasszonnyal, akinek anyját Münchenben gyógykezelte. A herceg, aki boldogult Erzsébet királyné öccse, világhírű szemorvos. Az intim viszonynak gyümölcse lett. Mikor a herceg megszakitott a hölgygyel minden összeköttetést, igen nagy összeget fizetett neki, de azzal a kötelezettséggel, hogy a pénzből százezer márkát köteles a müncheni árvaszéknél deponálni az akkor hat éves leánykájuk javára.

Az anya és leánya olyan fényűző életmódot folytattak, hogy néhány év alatt elpazarolták a pénzüket és valóságos zsaroló hadjáratot indítottak a herceg ellen. Később Sveicba költöztek és a kisasszony itt regényt írt, amelynek a címe már mindent elárult: „Egy királyi herceg rendelő szobájából.” Szélesen folyó és semmi kétértelműséget nem kereső módon írta meg ebben a „regényben” a herceggel volt viszonyának történetét. Mint kiadó, egy szökevény porosz katonatiszt szerepelt, aki Birlfeldenben lakott. Kreie Henrik a neve. Mielőtt még könyvkereskedésbe került volna a könyv, a „kiadó” levelet írt a hercegnek és értesítette, hogy a regény kiadási jogát megvásárolta és minthogy a herceg bizonyára érdeklődik a mű iránt, hajlandó lenne ezt a jogot megfelelő kártérítés ellenében átengedni. A zsarolók azt hitték, hogy a hercegtől legalább kétszázezer márkát kapnak, mert úgy számítottak, hogy a herceg mindenáron megakadályozza a broszura megjelenését. Első sorban a herceg feleségének támogatására számított a szerzőnő, mert úgy okoskodott, hogy ez a botrány elkerülése végett ráveszi majd a férjét, hogy támogassa egykori szeretőjét.

A zsaroló társaságot azonban csalódás érte. A bajor követ a baseli főügyészségnél feljelentést adott be az írónő és a kiadó ellen zsarolás miatt és a kiadót Birlfeldenben, az írónőt és anyját pedig egy baseli szállodában letartóztatták. A rendőrség elkobozta a levelezésüket. A törvényszék a kiadót ma zsarolásért és erkölcstelen művek elárulásának kísérleteért három hónapi fogházra, a két nőt pedig három heti elzárásra ítélte.

SPORT.

+ Az Aradi Torna Egylet mérkőzése. A délkerületi bajnoksáért mérkőzik vasárnap délután az Aradi Torna Egylet a Temesvári Tornaegetlet csapatával. A TTE., amely a bajnokságban eddig veretlen, legjobb csapatával fogja felvenni a küzdelmet. A TTE. az elmúlt szezonban tudvalevőleg legyőzte az ATE-t és eszerint a vasárnapi mérkőzésnek revans jellege is lesz. Az ATE. felfrisített csapatát szerepelteti először Aradon, amelyben főleg a védelem produkál kitűnőt, úgy, hogy a TTE-nek nehéz dolga lesz, ha újra győzni akar. Az aradi középiskolák két legerősebb csapatja játszik a bajnoki mérkőzés előtt. Az Aradi Felső Kereskedelmi Iskola csapata kitűnő játékosokból áll s az Aradi Tanítóképző játékosai méltó ellenfelek lesznek. Tekintettel a korán beálló sötétségre, az első mérkőzést pontban félkettőkor, a másikat három órakor kezdik.

A haditudósító.

— Ahogy én képzelem. —

Még egy kis fokozottabb puskaropogást várok csak, aztán leküldetem magam a harctérre, mert úgy érzem, hogy ennek a küldetésnek pompásan meg tudnék felelni. Nem nehéz mestarság; csak egészséges észjárás kell hozzá. És nem is veszélyes. Nem bizony! Mert:

A haditudósító egész nap a kávéházban van és hogy ne unatkozzék, a maszélókést tanulja a billiárdasztalon.

A haditudósító természetesen hadat is tudósít, de hogy melyik csapat győz, az nem a csapatoktól függ, hanem a haditudósító kedélyétől és attól, vajon sikerült-e a masszélókés, vagy sem.

A haditudósító csak konkrét tényeket és száraz adatokat közöl, de magától értetődik, hogy minden alap és bizonyosság nélkül. Eme tények és adatok megszerkesztésében egészen a saját tehetségére van utalva. Otthon azután a szerkesztőségi szolga előkötörja a régi újságszámokat, amelyekben az angol-bur háború van leírva és innét szóról-szóra kiírja a legszínesebb részleteket, csak a neveket cseréli fel. Azt se mindig, mert ha nagyon piszkos a redakció és sok dolog van a sőpréssel, akkor változatlanul hagyja, az olvasók úgy se tudnak semmit.

Figyelem! Dardanellák, szandzsák és vilajet szavak gyakran használandók, ugyancsak a „balkáni egyensúly” kifejezés is, amely hol le, hol föl, hol pedig félrebillen.

Már itthon megszövegeztem magamnak vagy két hétre való haditudósítást sürgönyök alakjában. Van szerencsém ezeket bemutatni:

Oktober 25. A pénzküldeményt még nem kaptam meg, mindazonáltal a montenegrói csapatok egy nagyvezirt elfogtak, náthás vagyok.

Oktober 26. Montenegrói csapatok éj leple alatt nagyvezirt felakasztották, nevét nem tudom, Pruncák keressen nevet históriakönyvből, Varga-Kerekes: Magyarország történelme, Lampelerwodianer kiadása, Lampelerwodianer javított, bővített, vagy rövidített kiadása, ahogy teccik, de a pénz még nem érkezett meg.

Oktober 27. Szenzáció! Biztos forrás, nem a török nagyvezirt fogták el, hanem a montenegrói tengeri flotta parancsnokát. Parancsnok szárazra ment, hogy a part geológiai összetételét tanulmányozza, közben törökök elfogták, parancsnok nevét nem tudom, Pruncák keressen megfelelőt, de azért mégis kérek 5-ven usque 12 rövid koronát sürgősen. Határszéli élet nagyon drága.

Pótsürgöny. Amint kinyomoznom sikerült ajjaj! nincs is tengeri flotta ebben a rongyos Montenegro-csékben, de azért mégis biztos forrás.

Oktober 28. Tévedés! Mégis a nagyvezir a fogoly, kérek szerkesztő ur dringend 6-ven koronát, határszéli élet nagyon drága.

Oktober 30. Határszéli élet még mindig nagyon drága, dringend 5-ven koronát, azaz 100 forintot.

November 4. Pénz nem jött, törökök elfogtak, öröket magyarországi cigarettával kínáltam, mire elajultak és én megmenekültem, határszéli élet nagyon drága.

November 5. Szerb tábornok dominón elnyert kávéházban 120 forintot, neve X. Y. Pruncák keresem lekszikonban 120 összeg becsületbeli tartozós, nemfizetés esetén haditörvényszék, pénzt dringend várom.

November 6. Török parancsnok (Pruncák keresem megfelelő nevet) nevelőjének udvarlok, határszéli élet nagyon drága, fontos hadiutópok megtudása várható nevelő révén, jöjjön dringend 40 kronдорfi.

November 9. Határszéli élet nagyon drága, sem a törökök, sem a montenegróiak nem győztek, én győztem, nevelő kapitulált, erős, fekete nő, szerkesztőbácsi azt mondaná: jó nyaka van. Pruncákot tiszteltetem.

Egyelőre csak ennyit irtam.

(—ajzs.)

HIREK.

Az orosz trónörökös merénylője.

— Bosszu egy szurony döfésért. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Budapest, október 24.

Megirtuk ma, hogy az orosz trónörökös betegségéről pétervári táviratok azt jelentik, hogy a kis trónörökös ellen merényletet követte el. A sokféle hírből azonban nem derült ki világosan, hogy ki és hogyan követte el a merényletet. Az egyik hír szerint rálöttek a trónörökösre, a másik szerint törrel sebesítették meg. Ma Odesszából ezt jelentik a merényletről:

A kis trónörökös ellen egy *Vasziljev* nevű kertész követte el a merényletet. *Vasziljev* ezelőtt hét esztendővel egy tüntetés alkalmával, amelyet a szociálisták a trónörökös születése napján rendeztek, szuronyal megsebesítették és *Vasziljev* ekkor megesküdött, hogy meg fogja magát bosszulni. Három hónappal ezelőtt mint kertész alkalmazást kapott a spálai kastélyban és a legelső alkalmat fölhasználta arra, hogy a kis nagyherceget törzsúrással megsebesítse.

Pétervárról azt jelentik, hogy a trónörökös a tegnapi napot nyugodtan töltötte. Fájdalmat nem érzett. A hőmérséklet nappal 38,2, este 38,5, érverése 132 volt. A trónörökös a legutolsó orvosi jelentés szerint az éjjelt is elég jól töltötte és nincsen fájdalma. A daganat nem kibebbedett ugyan, de majdnem egészen érzéketlen.

— **Akik a király kocsija után futnak.** *Bécsből* jelentik: Amidőn ma délután a király a *Mariahilferstrassen Schönbrunn*ba hajtatott, három cseh asszony a király kocsija után szaladt gyerekekkel együtt, akik a bezárt *Kornenszki*-iskola növendékei voltak. A cseh asszonyok kérvényt akartak átadni a királynak. A rendőrség azonban letartóztatta őket és csak kihallgatásuk után engedte szabadon.

— **Szegény Somló Nándor.** A legszomorúbb pesti tragédia, dr. *Somló Nándor*, befejeződött a maga komor végjelenetével, a *Moravcsik* tanár osztálya ajtajának becsukódásával. Most egy pillanatra fölpatant az ajtó, egy mondat élénk vetődik a *Somló Nándor* lelke éjszakájából, egy momentum az ő mostani élete sorsáról. *Moravcsik* tanár tegnap előadást tartott orvostanhallgatók előtt az idegület rendtelenségeiről, a lélek betegségeiről. S az előadásra bevezette *Somló Nándor* drt, *Szamosy Elza* volt férjét, mint kör-tünetet. A tanár ur róla magyarázta, vele bizonyította a szomorú szimptomákat, amikről beszélt. S az élőhalott, a szegény modell, révedező szemmel nézte a sok embert, hallgatta a neki furcsa szavakat. Egy pillanatra aztán világosság villant agyába, megértette mi történik vele és megszólalt:

— *Fiaim, okuljatok a példámon, én is voltam valamikor olyan, mint ti. Én is hallgattam a kör-tüneteket...*

Aztán összezavarodott a beszéde, — kör-tünet, mondták az orvosnövendékek, — s az előadás végeztével megint kivezették szegény *Somló Nándort*.

— **Térzene a Várban.** *Hegedüs* Ede alezredes állomásparancsnoknak a közönség iránt való figyelmét bizonyítja az a tény, hogy ezután minden vasárnap délelőtt 11-től 12-ig térzene lesz a Várban, ahol a közönséget szívesen látják.

— **Az éhező vitorlás legénység.** *Fiuméből* jelentik: Az *Adria* hajóstársaság *Árpád* nevű gőzöse a napokban futott be Maltába, ahol a hajó parancsnoka bejelentette, hogy október 15-én találkozott az olasz *Lilly* nevű vitorlás hajóval, amely kifogyott élelmiszereiből. Az *Árpád* annyi élelmiszert adott át, amennyi elég a vitorlás hajó személyzetének addig, amíg Velencébe ér.

— **Eljegyzés.** *Berkovics* Jenő kereskedő *Karasztó*, eljegyezte *Neustadt* Leo földbirtokos leányát, *Nellit*, *Zarándpatakról*. (Minden külön értesítés helyett.)

— **Merénylet egy lőszerraktár ellen.** *Eperjesről* jelentik: Az eperjesi gyakorlótéren levő császári és királyi lőszerraktár felé ma éjjel 11 órakor egy ismeretlen ember közeledett. *Leskó* *András* 18-ik ezredbeli tüzérszem az ismeretlenre rákiáltott, hogy álljon meg, mire az rálőtt a katonára, de nem talált. Erre az ő is lőtt, de szintén célttévesztett. Az ismeretlen erre megfutamodott a malomárok felé, úgy, hogy nem lehetett elfogni. A katonai parancsnokság elrendelte, hogy az örök ezentúl töltött fegyverrel örködjenek minden gyanús embert szólítsanak igazolásra, akikkel találkoznak. *Sali Győző* rendőrkapitány erről a városi közönséget falragaszok útján értesítette.

— **Nem vált be a kecskedada.** Néhány hét előtt megirta az *Aradi Közlöny* is, hogy a pécsi gyermekmenhelyen kecskével szoptatják a csecsemőket. A kecskedajkák dicsősége azonban nem sokáig tartott. Orvosok véleménye szerint a kecskedajkák sehol se válhatnak be s így a pécsi gyermekmenhelyen sem érték el velük jó eredményt. A kecsketej annyira sűrű és nehezen emészthető, hogy az ujszülött csecsemő gyenge kis gyomra képtelen megemészteni. A pécsi gyermekmenhelyen, a legnagyobb gondal ápolták a kecskedajákat, szakszerűen etették, fésülték, még meg is füröszötték, azután asztalra állítva táplálják emlíni az apró embereket. A nagy gond ellenére is rossz hatással volt a csecsemőkre az ilyen nevelés. A gyermekek kihányják a tejet, nem képesek megemészteni, gyomor és bélkatarust kapnak tőle. Az orvosok azon a véleményen vannak, hogy csakhamar föl fognak hagyni ezzel a kísérletezéssel. Az anyatejet semmi se pótolhatja, de ha már kénytelen az ember állattejjel pótolni, akkor mégis csak a higitott tehéntej a legjobb.

— **Dr. Barra (Wiener) Gyula** amerikai tanulmányutjáról, melyet *New York*, *Philadelphia*, *Chicago*, *Washington* és *Boston*-ban (a *Harvard* egyetemen) végzett azon célból, hogy technikai műintézetben „american dentistry”-t vezessen be — tegnap *Aradra* érkezett. Rendeléseit ma megkezdte.

— **Miért szállították Moszkvába az orosz bank aranyát?** *Pétervárról* jelentik: Még a balkáni háború kitörése előtt az a hír terjedt itt el, hogy a kormány az összes lengyelországi orosz állami bankok aranykészletét *Pétervárra* szállította. A *Birjewia Wjedomosti* című lap tudósítja e tárgyban meginterjúvolta az orosz pénzügyminisztert, aki a következőben válaszolt:

— A nagyszámu kisajátítások óta a pénzügyminisztérium megkezdte az aranykészleteknek a gyengébben őrzött és elegendő biztonságot nem nyújtó helyekről való elszállítását. A miniszternek, mint jó pászornak, örködni kell a közincsek felett és megóvni az eselleges támadások ellen, amelyek külső beelleneségeink részéről érhetnek. A szentpétervári állami bank aranykészletének felet a moszkvai *Kremlin*be szállítottuk át. Ami a lengyelországi orosz bankokat illeti, ezekre vonatkozólag már a tavasszal törtétek intézkedések, amelyek most nyerne befejezést.

A miniszteri nyilatkozatnak érvelése kissé bizonytalan. A lengyel bankok vannak oly erős őrizet alatt, mint a szentpétervári, vagy moszkvai bankok. Az orosz pénzügyminisztérium intézkedésének valószínűbb indító oka: a balkáni háború, és a lengyelek mozgolódásától való félelem.

— **A Hazai Általános Katonai Biztosító Részvénytársaság** működését immár megkezdte. Foglalkozik az életbiztosítás minden módjával. Vezetősége: *Bolgar Ferenc* v. b. t. tanácsos, elnök: *Gergely Tódor* az Első Magyar Általános Biztosító Társaság igazgatója, *Horváth Elemér* a Magyar Általános Hitelbank igazgatója, *Libits Adolt* udvari tanácsos. Vezértitkár *Havas Miksa*. A társaság irodája a Hazai Általános Biztosító Társaság főigénységénél van. 6900

— A férjhez ment primadonna. Tegnap megirtuk, hogy Szathmáry nagyváradi helyettes közjegyző feleségül vette Zsigmondy Annát, a Szigligethy színház primadonnáját. Az esküvőt követő napon egy indiszkret újságíró beszélt a házaspárral.

— Lesz-e még alkalma a nagyváradi közönségnek a színpadon vizontlátani? — tudakolta a hírlapíró.

— Nem hiszem. Nem vágyódom soha vissza a színpadra, örökre a mostani szerepemet fogom játszani. Hiszen annyira szeretem az uramat, hogy a világ összes színpadjaiért sem adnám oda, — szökött az egykori ünneplott primadonna és boldogan férjéhez simult.

— Egy-egy jótékony egyület javára rendezett előadásban azonban mégis csak láthatjuk?

— Azt megígéred ugyebár? — szökött a férj.

— Még csak egyet akarok tudni. A nászutatást ugyebár Olaszországba tervezik?

— Igen, — feleli a bájos asszony. — Meglátogatjuk elsősorban Velencét, Pizát, Firenzét és Genuát. Rómába is elmegyünk.

— Nápolyba is elviszlek aranyom — szakítja félbe a férj, — hiszen három hét alatt oly sokat utazhatunk.

— Egy adófizető polgár és a rendőrség. (Panaszos levél.) Igen tisztelt Szerkesztő ur! Nagyon kérem, sziveskedjék a velem történt felháborító esetet nagyrabecsült lapjában közölni. Ma délután felmentem a rendőrségre, hogy egy kis ügyet elintézzek. Az egyik három csillagos rendőrtiszt szobájába léptem és becsuktam az ajtót. Illedelmesen köszöntem és kalapomhoz nyultam, de még bele se kezdtem a mondanivalómba, amikor a rendőrtiszt rámkialtott: máskor odakint vegye le a kalapját! Erre én azt feleltem, hogy tudom mi az illendőség és tisztesség tudás és figyelmeztetés nélkül is leszoktam venni a kalapomat. A rendőrtiszt ekkor rendőrért csöngetett, én azonban nem vártam be, mert jogosan hittem, hogy a rendőrral le akar csukadni. Haragosan hagytam ott a rendőrség épületét és arra gondoltam: vajon azért fizetjük-e mi a nagy adót, hogy a rendőrtiszt urak így bánjanak velünk? Szerkesztő ur szíveskedjen köszönni, vagyok teljes tisztelettel: *Czabai Mátyás* háztulajdonos és cipész-iparos. Magyar-utca 16.

— Letartóztatták egy hajó legénységét. Velencében izgalmas és érdekes kalandja volt a minap egy hajónak, letartóztatták a gőzös egész személyzetét. Angliából október huszadikán érkezett a lagunák városába a Magyar-horvát szabadhajózási társaság *Buda* nevű gőzöse nagy köszönrakománynyal. Alighogy a hajó horgonyt vetett a kikötőben, *Gianetrich* Antal és *Miletich* Mátyás fűtők dult arccal, az izgalomtól kipirulva, rohantak be *Thian* hajóparancsnokhoz és fenyegető hangon felszólították, hogy azonnal utalványozza ki a fizetésüket, mert el akarnak utazni. A parancsnok, ki a vámvizsgálattal volt elfoglalva, elutasította a türelmetlen fűtőket, mire a marcona emberek ordítózni kezdtek, fenyegető mozdulattal közeledtek *Thian* felé, sőt az egyik kést emelt rá. A közelben levő két hajóskapitány a parancsnok segítségére sietett és így nagyobb baj nem történt. Feltűnő volt, hogy a legénység közül senki nem ment a parancsnok segítségére, amiből azt következtették, hogy az egész személyzet egy huron pendül a merénylőkkel. A megdöbbentő merénylet után *Thian* parancsnok a velencei *Questura Centrale*hoz fordult és kérte az egész legénység letartóztatását. Ez meg is történt. Másnap a parancsnok visszavonta följelentését a legénység ellen s így csak a két fűtőt tartották fogva. Az osztrák magyar konzulátus a két fűtőt a San-Severo börtönbe szállította, majd az Ungaro Kroata Salona gőzösen Fiuméba vitte őket, ahol a rendőrség őrzete alá kerültek.

— *Pauzár* Sándor műkertész virágüzlete *Weitzer* János utca 9. Minden-szentek napjára ajánlja legújabb preparált és élővirág koszoruit rendkívül nagy választékban legjutányosabban. Szíves megrendeléseket kér.

— *Kotányi*-féle paprika, kávé, tea felülmulhatatlan. Egyedüli elárúsító *Robitsek* József, József főherceg-ut 3.

— Születések, halálozások és házasságok. Az aradi anyakönyvi hivatalban folyó hó 24-én a következő születéseket, halálozásokat és házasságokat jelentették be: *Született*: *Zsigovics* Imre motorvezetőnek *Olga* nevű leánya. *Fritz* Ferenc sütőnek *Erzsébet* nevű leánya. *Varga* József fékezőnek *József* nevű fia. *Éles Géza* dr. nagybirtokosnak *Éva* nevű leánya. *Kovács* László éjjeli őrnek *János* nevű fia. *Szabó* István gyári hivatalnoknak *Gyula* nevű fia. *Handrik* Béla köztelgyáriónak *Katalin* nevű leánya. *Meghalt*: *Stefanov* Sándor 9 éves fiú. *Cropper* András 28 éves napszámos *Grünfelder* István 7 hónapos fiú. Házasság nem fordult elő.

— *Uri hölgyek* figyelmébe ajánlom *angol és francia női divattermemet*, hol a lelegegánsabb kivitelben és jutányos áron készülnek eredeti párisi modellek után *báli, estélyi és utcai ruhák, felöltők* stb. Vidékiek részére próba nélkül. Állandó nagy raktár divatkelmékből és francia ruhadíszekből. Szíves pártfogást kér *Németh* Jánosné Arad, Deák Ferenc-utca 20.

— *Arad város új lakbérszabályrendelete Kerpel Izsónál kapható.*

— *Kevés fűtő-anyag* szükséges a „Cora” folytonégy kályhák használatánál. Ugy ez, mint másfajta jóminőségű kályhák és tűzhelyek olcsó árért kaphatók *Pöhm* János vaskereskedésében Szabadság tér. 6571

— *60 kötet könyv havi 1 kor. 40 fillérért. 180 hangjeggy havi 2 kor. 40 fillért* kaphatók kölcsönzésre *Kerpel Izsó* kölcsönözintézetében, Aradon.

— *A legmegbízhatóbbak a Messenger-boyok.* Telefon 816.

TARKASÁGOK.

(*Ki lenne jó a nagyságának.*) Egy aradi hölgynek új cselédet hozott a cupringer. A leány büszkén mondja:

— Én még eddig mindig finom uri házakban szolgáltam, úgy látom, ez is olyasféle. Teccik a hely, naccsága.

— Ennek igazán örvendek. Hogy hívják magát?

— Teca.

— Mutassa csak a könyvét.

A cselédeleány odaadja a könyvét, az urinő csodálkozással látja, hogy a Teca mindenütt csak néhány hétig szolgált.

— Jaj, leányom, sajnálom, nem fogadhatom meg magát, nagyon kevés ideig maradt egy helyben.

A cseléd erre ingerülten mondja:

— Ugy! Hát akkor fogadja meg a naccsága a Szabadság-szobrot, az mindig egy helyben marad!

(*A gyerek és a macska.*) Egy ismert aradi urinőről mesélik az itt következő történetet. A szóban levő uriaszonnynak van egy vásott, csintalan gyermeke, a 6 éves *Pista*. Rakoncátlanokodása folytán már annyi kárt tett a házban, hogy az édes anyja nem győzi az eltörött üveg, porcellán, majolika, cserép stb. tárgyakat pótolni. Ma is egy hatalmas virágcserepet tört össze, hanem ezuttal a szomszédnő állítása szerint nem egészen *Pista* n volt az említett tárgy elpusztítása. A főszerepet egy macska játszotta, amelyet a gyerek minden áron megakart fogni. A szomszédnő szemrehányást is tesz az édes anyjának:

— Miért veri meg a gyereket, amikor a macska az oka annak, hogy a cserép összetört.

— A macskát nem bánthatom, mivel tagja vagyok az állatvédő egyesületnek...

[*A feltétel.*] Egy nagykereskedő cég szerenésélen volt pénztárnokainak megválasztásában. Minduntalan megszöktek. Végre okos ötlete támadt, fogta magát s a következő hirdetést tette a lapokba:

„Keresek egy pénztárnokot, aki, ha keveset is ért a pénzügyekhez, fő, hogy tisztességes legyen. Előnyben részesül, aki mindkét lábára sánta.”

(*A félreértett távirat.*) *História* anekdóta, amely egyik olvasónk ázott ki az idők pora alól. Akkoriban történt, amikor Szalavszky államtitkár, *Munkács* országgyűlési képviselője lemondott mandátumáról. — *Csáky* Albin gróf kultuszminiszter fia agyonlőtte magát. A tragikus eset mély részvétet keltett ország-szerbe. Az Országos Orthodox Izraelita iroda az összes hitközségeket sürgönyileg figyelmeztette, hogy a kultuszminiszternek fejezzék ki részvétüket. A sürgöny többek között *Munkácsra* is eljutott, még pedig a következő alakban:

— *Csákyt* kondolják!

A hitközségi elnök azonnal rendkívüli közgyűlést hívott egybe s előterjesztette a központi iroda táviratát. A rendkívüli közgyűlés eredményeképp másnap a következő távirat érkezett a központi irodához:

— *Dolog* rendben. *Csáky* megválasztása biztos. Öccsellenciájáért hitközség minden tagja lelkesedik.

A központi irodából siettek táviratilag figyelmeztetni a derék munkácsiakat tévedésükről. Még aznap megérkezett *Munkácsra* a következő sürgöny:

— *Félreértés* történt. Nem kandidálni, hanem kondolálni.

A válasz sem késett sokáig. A munkácsiak ez alkalommal ezt táviratozták:

— Mindenki lelkesedéssel kondolál. Sürgönyválaszt: mit jelent kondolálni?

AZ ARADI KÖZLÖNY telefonszáma:

Szerkesztőség (6)jeli-nappal	--	357
Szerkesztőség (csak éjjel használható mellékállomás)	--	151
Kiadóhivatal és hirdetés osztály	--	151
Nyomda	--	151

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

— *Az aradi országos tenyészbaromfi vásár.* Az Aradvármegyei Gazdasági Egyesület által rendezett 10 ik országos tenyészbaromfi vásár e hó 23-án és 24-én zajlott le igen szép eredménnyel. Vásárra vitetett 365 drb. sárga orpington, 141 drb. fehér orpington, 64 drb. bronz pulyka, 33 drb. mexikói pulyka, 273 drb. emdeni lud és 431 drb. pekingi kacsa, összesen: 1307 drb., ezekből el lett adva összesen 1076 drb. 11026 korona értékben, tehát csak 231 drb. maradt vissza. Eladatott 270 drb. sárga orpington, 131 drb. fehér orpington, 48 drb. bronz pulyka, 33 drb. mexikói pulyka 226 drb. emdeni lud és 368 drb. pekingi kacsa. Legnagyobb részt az állam vásárolt, de többen vetek magán tenyésztők is. A vásár rendezése körül *Vásárhelyi* József igazgató-elnök vezetése alatt *Ipolyi-Keller* Iván ügyvezető titkár és *Kemény* Szilárd titkár szereztek érdemeket. Jelen voltak *Purgly* László egyesületi alelnök, *Csernovits* Diodor dr. kincstári jószágigazgató, *Pókay* Dezső, lovag *Asbóth* Oszkár kincstári felügyelő, özv. *Báró* *Braunecker* *Lamorálné*, a Békésvármegyei baromfitenyésztők egyesületének elnöke és még számosan.

— *A német birodalmi bank kamatláb-emelése.* A német birodalmi bank központi bizottsága — mint egy berlini távirat jelentí — ma délelőtt fél 11 órakor ült össze a kamatláb fel-emelése tárgyában. A német birodalmi bank diskont-emelése Ausztria-Magyarországban is a legnagyobb aktualitást kölcsönzi a kamatláb kérdésnek. Erre vonatkozólag *Bécsből* azt a jelentést kaptuk, hogy nincs kizárva, hogy az Osztrák-Magyar Bank igazgató tanácsa már szombatra, vagy legkésőbb a jövő hét elejére plenáris ülést hív egybe, amelyen állást foglal a kamatláb-kérdésben.

Bécs: Berlinben a kamatlábat ma ötnyolcad százalékkal emelték és ennek következtében a pénzpiacra általános az a vélemény, hogy az Osztrák Magyar Bank főtanácsa, amely a jövő hétfőn fog összeülni, szintén *felemeli a bankrátát*, ámbár ellehet tekinteni a kamatlábemelésről, amennyiben a német birodalmi bank csak fél százalékkal emelte a kamatlábat öt százalékra, tehát most érte el azt a magasságot, ami már régen érvényben van az Osztrák-Magyar Banknál.

= Mikor lépnek életbe az új adótörvények? — ez az a találos kérdés, ami körül nagy esetepaté tört ki az elmúlt napokban. A Pénzügyi Bizottság Országos Egyesülése illetékesnek mondott helyről vett értesítés alapján közölte a pénzügyi bizottsággal, hogy az új adótörvények nem lépnek életbe január 1-én, minthogy a pénzügyminiszter az előmunkálatokkal nem készült el. A kormány részéről erre a híre cáfolat nem érkezett, úgy, hogy sok helyen hitelre is talált. Most a Magyar Pénzügy a pénzügyminisztériumban azt az értesítést kapta, hogy az új adótörvények feltétlenül életbe lépnek január 1-én. A még hátralévő végrehajtási rendeletek október hó végén meg fognak jelenni.

= Szilárd a tőzsde. Budapestről táviratozák: A kedvezőbb külpolitikai hírek hatása alatt ma a spekuláció nyugodtabban ítélte meg a helyzetet és a tőzsde visszanyerte normális képét. Az üzlet elég élénk vételkedv mellett kezdődött s különösen Közuti, Salgó és Rima részvényekben történtek tekintélyes mérvű visszavásárlások, melyek következtében ez értékek árfolyama 12—20 koronás javulást ért el. A szilárdság kiterjedt valamennyi papírra, és az előtőzsde a legmagasabb mai jegyzésekkel zárult. A déli tőzsdén a berlini kamatláb felemelésének hírére a hangulat ellanyhult és az árfolyamok üzletelenség közepette 3—4 koronával lemorzsolódtak ugyan, de azért az árnívó még mindig több koronával magasabb maradt a tegnapi zárlati árfolyamokhoz viszonyítva.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

Távirati tudósítás.

Budapest, október 24

Készáru.

Amerika 1 magasabb. Kínálat mérsékelt, vételkedv gyenge, 10 ezer mm.5 fill. olcsóbb.

Határidő.

	Déli zárlat	2 órai zárlat
Buza 1912 októberi	11.07—11.08	11.04—11.05
Buza 1913. áprillisi	11.81—11.82	11.80—11.81
Rozs 1912. októberi	10.20—10.21	10.09—10.10
Rozs 1913. áprillisi	10.48—10.49	10.48—10.49
Tengeri 1913. májusi	8.01—8.02	7.90—7.91
Zab 1912. októberi	11.90—11.91	11.90—11.91
Zab 1913. áprillisi	11.29—11.29	11.27—11.28

Az árak 50 kilónként számítva.

Budapesti értéktőzsde (okt. 24.)

Magyar hitel	787.50
Osztrák hitel	602.50
4% koronajáradék	84.50
Osztr.-magy.-államvasuti	680.—
Jelzálogbank	417.—
Leszámitolóbank	504.—
Hazai Bank	286.—
Magyar Bank	531.—
Keresk. Bank	3710.—
Rimamurányi	721.—
Salgótarjáni	708.—
Közuti Vasut	648.—
Városi Villamos	369.—

Bécsi értéktőzsde (okt. 24.)

Osztrák hitel	600.—
Magyar hitel	779.—
Osztrák-magyar államv.	668.50
Déli vasut	105.25

A Temesvári Lloyd-társulat terménycarnokának hivatalos árjegyzé e. (Árak 100 kilogrammonként korona értékben.) 1912. okt. 24. Buza 75 kilogrammos 20.10—20.20, 76 kilogrammos 20.30—20.40, 77 kilogrammos 20.40—20.50, 78 kilogrammos 20.50—20.60. Rozs (prima) 18.45—18.50, (közép) 17.95—18.05 Arpa (eperfőző) 19.60—20.10, (takarmány) 18.40—18.50, Zab (prima) 20.10—20.20, (közép) 19.30—19.40. Tengeri (magyar) 20.60—20.70, (román) 20.80—20.90. Burgonya 100 kgr. (fehér) 5.80—5.90, (rózsza) 6.50—6.60.

Felelős szerkesztő:

Bolgár Lajos.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Péntek, 1912. október hó 25-én:

A) Bérlet.

A) Bérlet.

A szép gárdista.

Operette 3 felvonásban. Írták: Landesberg S. és Willner Miksa. Fordította: Tábori Ernő. Zenéjét szerzte: Berté Henrik. Karnagy: Tilger Árpád. Rendező: Polgár Sándor.

SZEMÉLYEK:

Dorottya	Kállay J.	Diana	Dióssy N.
Róland	Huszár K.	Péter	Hajdutska L.
Biebersheim	Benkőné	Kyffhausen	Lászi E.
Merze	Balázs B.	Seeböck	Varnaie

Kezdeté este 7/8 órakor.

APOLLO SZÍNHÁZ

az Andrassy-téri új Lloyd-palotában.

Gránia Magyar Tudományos Színház aradi színapadj

Ma pénteken, 1912. október 25-én:

1. Mozgófénykép-ujság. Aktuális világesemények. — 2. Az elcsereált kalapok. Humoros. — 3. A malom tika. Társadalmi dráma 3 felvonásban. — 4. Pali kerékpár kalandja. Kacagtató.

Előadások kezdete délután 1/6 órától folytatólagosan este 11 óráig.

URÁNIA

Mozgófénykép színház.

(Báró Simonyi-utca 1. szám, Szabadság-tér mellett.)

Ma pénteken, 1912. október 25-én:

1. Ágoston és a szemfényvesztő. Humoros. — 2. Kétnyes helyzet. Kacagtató. — 3. A vas kéz. Üldözés a tengeren. Három felvonásban.

Előadások délután 1/6 órától kezdve esti fél 12 óráig. A hölgyek kéretnek a nézőtérén kalap nélkül megjelenni. — Minden előadásban katonazenekar játszik. Helyárak: I. hely 1 kor., II. hely 80 fill., III. hely 60 fill., IV. hely 40 fill., V. hely 20 fillér.

NYILTTÉR.*

A „Valódi“

Franck: kávépótlék ismertetőjele a kávédaráló. Gyakran utánozzák. Azért óvatosság a bevásárlásnál! A „Valódi“ Franck: a legjobb hazai nyersanyagból készítették.

Gyár Kassán.

Papírfeldolgozó vállalat

INGUSZ I. és FIA

ARAD (vár) cs. és kir. katonai fegyház a nagybani

dobozgyártást

megkezdte.

Kérjük előforduló szükségletnél ajánlatainkat kikérni. 5751

GYÖRGY

MENYHÉRT ÉS TÁRSA

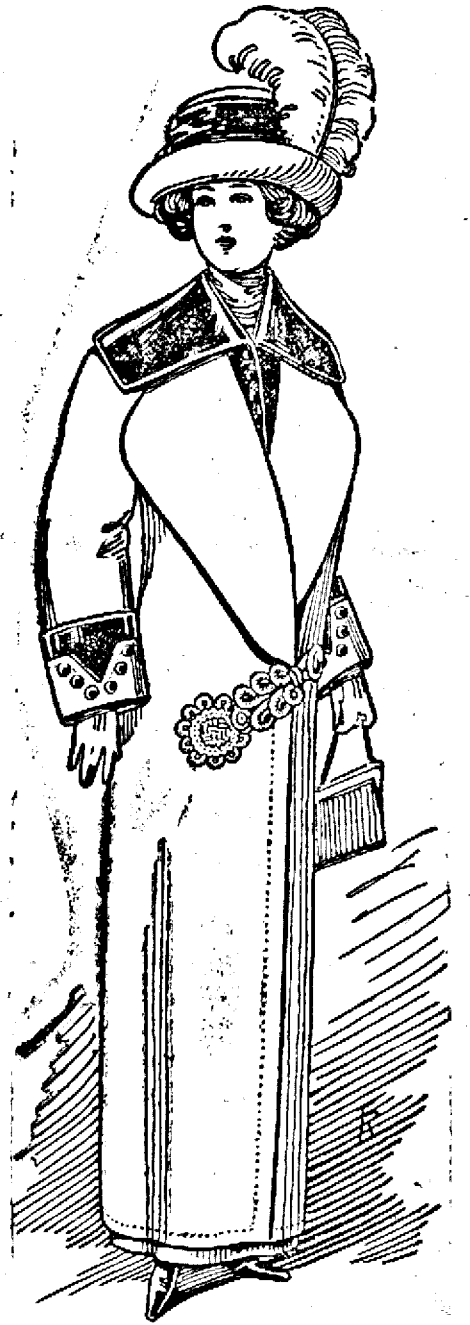
női felöltők áruháza

Arad, Andrassy-tér 8.

A Minorita-templom bejáratával szemben

TEL:
855.

SZABOTT
ÁR

Ujdonságok:

Angol felöltők
Plüsch kabátok
Posztó köpenyegek
Szőrme kabátok
Színházi köpenyegek
Leányka és
Gyermek kabátokban
Szőrme garnitúrák nagy választékban
Legújabb divattudósítónkat készséggel küldjük.

Ezen rovatban minden szó egy-
szari betűtárással ára 4 fillér,
vastagabb betűkkel 8 fill.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Kiadóhivatal: József 16h-ut 22.
Kiadóhivatali telefon: 151. sz.
Szerkesztőségi : 357. sz.

Apró hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban, vidékről az apró hirdetések posta utalványon küldendők — a szöveg ellen — vagy levélbélyegeken. Tudakozódással a hirdetés száma mindenkor külső.
Levélbeli megkereséseknél, (a jellegű leveleket kivéve) felvilágosítással szolgál a kiadóhivatal, ez esetben, válaszbélyeg csatolandó. Az apróhirdetések díja a szavak száma szerinti számítódik. Minden szó 4 fillér, vastagabb betűkkel 8 fillér. A legkisebb hirdetés 50 fillér. A vastagabb betűkkel kívánt szavak a kéziratban stábhuzással jelölendők. Az apró hirdetések előre fizetendők. A hirdetés a kiadóhivatal kívánatra díjtalanul megszerkeszt. **HIRDETÉSEK ESTE FÉL 6 ÓRAIG VÉTELEK FEL.**

Ajánlatok hoz,

melyeket valamely jelige alatt küldenek a kiadóhivatalba, ne tessék eredeti okiratokat mellékelni, mert érettük semmiféle felelősséget nem vállalunk. Azokat az ajánlatokat, melyeket az apróhirdetés megjelenésétől számított 4 héten belül címzettjük el nem visz, a kiadóhivatal megsemmisíti.

LEVELEZÉS.

Ideális barátság!

A multkori helyen és jelige alatt levél van, kérem átvenni. 7124

Liliom 18.

Kívánt helyen levél van. 7125

40 éves csinos barna

molett özv. asszonyka, kinek jólmenő üzlete van, megismerkedne nyugdíjazott vasutival, kinek 80—100 korona nyugdíja van. Leveleket „Közös érdek” jeligére a kiadóba kér. 7116

Női írók,

hajtók, legujabb, legdivatosabb mintákban Vojtek és Weisznál. II-5251

ÜZLETEK.

Üzlethelyiség.

Nagy földszinti és emeleti mellék-helyiségekkel, melyek ugy raktárnak mint műhelyeknek alkalmasak Salac-utca 6. számú házban azonnal kiadó. Bővebb felvilágosítást nyújt Dr. Králitz Lajos ügyvédi irodája Forrai-utca gróf Hunyadi-palota. 7112

ALKALMAZÁST KERES.

Deutsches Fräulein

sucht Stelle als Bonne bei 1—2 Kinder im Alter von 3—6 Jahre, ist auch in Häuslichen bewandert. Adresse: Emma Schönauer, Nagyszében, Jungewald-Strasse 12 7108

Pénzbeszedői,

raktárnoki, felügyelői, vagy ehhez hasonló állást keres, azonnali belépéssel. Fiatal óvadékképes kereskedő, szives megkereséseket kérek Szerle Ágoston Kasza-utca 2. sz. 7129

Házvezetőnek

ajánkozik 40 éves jó családból való özv. nő, kinek mindig nagy háztartása volt, magános urnához vagy urhoz. Cim a kiadóban. 7136

ALKALMAZÁST NYER.

Egy fiatal kereskedősegéd ki most felszabadult, a fűszer- és rövidáru szakmát érti, magyarul és románul beszél november 1-én beléphet Kohn Lajos, Radna. 7110

Géplírónő,

ki már ügyvédi irodában dolgozott, Dr. Vadász Ármánd ügyvéd irodájában azonnal alkalmazást nyer. 7128

Egy 2 középiskolát

végzett, 14 évet betöltött ügyes fiu nyomdász-tanulónak felvétetik.

Két kereskedő segéd

egy rőfös és rövidárus, egy fűszer és vasszakmában jártas felvétetik. Román nyelv ismerete szükséges. Ajánlatok küldendők Eichner Adolf, Gyorok. 7104

Tanulóleányok

heti fizetéssel felvétetnek az Aradi nyomdásznyelvtársaság könyvkötészetében.

VÉTEL ÉS ELADÁS.

Háztulajdonosoknak

nélkülözhetlen lakói nyilvántartására egy házbérfőkönyv és lakbérfőkönyvecske, melyek Pichler Sándor könyv és papirkereskedésében kaphatók. Szabadság-tér 1. Telefon 308. 5311

Egy villanymotor

2²/₁₀ lóerős, berlini gyártmány, egy dagasztógép 100 kg. liszt befogadó képességgel, transmissióval, teljes felszereléssel üzemképes jó állapotban kedvező feltételek mellett eladó. Bővebbet: Első Gyulai kenyérsütőde Arad Tököly-tér 7133

Jókarban levő

valódi bőrdívány, asztal, székek jutányosan eladók. Kossuth-utca 40. földszint jobbra. 7138

Eladó

egy három águ gázcsillár és egy salon csillár. Bővebbet Dr. Králitz Lajos ügyvédi irodája Forrai-utca Gr. Hunyadi-palota. 7111

Egy nagyon

keveset használt mahagoni színű hálószoba butor, valamint 6 drb bőrök, konyhaberendezés és egy nagyrézüst olcsón eladó. Megtekinthető Herzfeld Gyulánál Asztalos Sándor-utca. 7115

Likőraromák

mindent a legfinomabb kávéházi likőrök előállítására Vojtek és Weisznál. II-5251

KIADÓ LAKÁS.

Sarkad Választó-utca 19/a. számú házban egy 2 szobás utcai modern lakás fürdőszobával kiadó; esetleg a ház eladó. 6369

Belvárosban

magányos ház, nagy udvarral, 2 nagy és egy kisebb helyiséggel, műhelynek alkalmas, november 1-től kiadó. Cim: a kiadó hivatalban. 7100

Kiadó lakás

Szent-Pál-utca 7. szám 4 szoba, nagy üvegezett folyosó, konyha és mellék helyiségek november 1-re. Bővebbet Hegyesi Gézánál, Bocskay-tér 4. 7123

Egy szoba és konyhából álló földszintes lakás azonnal kiadó. Kölcsey-utca 9a.

Fényes parket

nyerhető Vojtek és Weisz hírneves parket-viasz használatával. II-2551

KÜLÖNFÉLE.

Két lakás és 2 üzlethelyiség kiadó november 1-re, a Kossuth- és Batthyányi-utca sarkán épült új bérházban. Értekezni Gécs László gyógyszerárában. 7079

A legdivatosabb

fa díszműárak festésre és égetésre, olcsó égető aparátusok és minden egyéb kellékek, romek legujabb svájci festőminták (kölcsonzésre is). Szives megtekintés vételkötelezettség nélkül. Kérem kirakataim megtekintését! Krausz Paulin színház épület. Telefon 511. sz. 4541

200

darab dísznő makkoltatásra, esetleg 50 darab szarvasmarha teleltetésre felvétetik. Bővebbet Wolfner László Boros Beni-tér 1. 7088

Diamant Jenő

Weitzer- és Kazinczy-utca sarkán (Polgári iskolával szemben) épület és díszmű bádogos munkákat legjutányosabban készít ugy helyben, mint vidéken. 8951

Ügyes kárpitos 1211

ajánkozik e szakmába bármilyen kárpitos munkák pontos és kitűnő elvégzésére, ugy saját műhelyében, mint házakhoz is, legolcsóbb árak mellett. Vidékre árfélemlés nélkül. Stáhl M., Tököly-tér 7. sz.

Férges baromfi élek

megtisztulnak Vojtek és Weisz baromfi léveg perától. II-5251

Uj mosóda.

Van szerencsém az Arad és vidéke tisztelt közönségét értesíteni, hogy Aradon, a Luther Márton-u. 1. szám alatt fehérnemű és vegytisztító üzletet nyitottam. Főtörekvésem kitűnő, jó munkát előállítani. Szives pártfogást kér Szálas József, tisztító. 6477

Férges baromfi élek

teljesen megtisztulnak Vojtek és Weisz baromfi féregpusztító szerétől. Siker garantírozva. II-5251

Taxameteres

Bér-autok

Telefonszám **816**

2881
Szolgálat: reggel fél 6 órától éjjel 12 óráig.
Garage: Deák Ferenc-uten 8. sz.

Zálogház-

ból vétetnek arany-, ezüst- és ékszertárgyak

Farkas Straicher J.

Arad, Tököly-tér 1. sz. 2831

Diamant Ferencz

villamos világítás, telefon-csengő berendező, csillár- és izzótetek raktára 3161

Deák Ferenc-u. 7.

Telefon 595. szám.

Aki rosszul érzi magát, igyék egy üveg eredeti

Kárpáti-féle

epéhajtót,

mely a legkitűnőbb fájdalom-nélküli gyomortisztító házi szer. Iso édes, hatása gyors és biztos. 1 üveg utasítással 40 fillér. 12 üveg franco K 4-80. Kapható kizárólag a készítőnél

KÁRPÁTI JÁNOS

gyógyeztetőárban 6875

ARAD, BOROS BENI-TÉR.

~~~~~

Aradi Nyomda

Részvénytársaság

készít

névjegyet

elefántcsontpapíron
= nyomva =

divatos kivitelben.

~~~~~

Legelegánsabb szőrme garnitúrák

Mayer Miklós szücsmesternél
ARAD, KOSSUTH-UTCA. 5. 7035

Arverési hirdetmény.
Alulírott a bíróság végrehajtó az 1881. évi LX. t. c. 102. §-a értelmében ezenel közhírre teszi, hogy az aradi kir. járásbírósnak 1912. évi szeptember 28-án számsz. végzése követelményben Dr. Köpfi János aradi ügyvéd által képviselt Malek Dezső javára 195 korona és 1255 koronáig 1912. évi július hó 8-án foganatosított kielégítési végrehajtás útján felül foglalt és 1255 koronára becsült hiteltörlesztési képek nyilvános árverésen az alábbi feltételekkel:

Mely a végzésnek a végrehajtó nyilvántartásában 1912. évi V. 309/2. sz. végzése folytán 195 korona-törlesztés mellett 1910. évi november hó 26. napjától 5% kamattal és eddig összesen 83 koronára 20 fillérben bíróság már megállapított költségek erejéig, Menyházán, adós lakásán leendő megtartására 1912. évi október hó 26-ik napjának délutáni 1 órája határidőül kitűzetik és ahhoz járni szándékozók ezenel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. törvényeikk 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adadni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felül fog altatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t. c. 120. §-a értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Körösbökény, 1912. évi október hó 5. napján,
Walder Izsó
kir. bír. végrehajtó.

Egy 2 középiskolát végzett 14 éves ügyes fiu nyomdász-tanulónak felvétetik.

UJ. MARGIT HAJFESTŐ.

Remekül fest világos valamint sötétbarnára, feketére, bármely haját, szakált, bajuszt, azonnal tartósan, lemoshatlanul minden nehézség nélkül, előkészület nem szükséges.

Az eljárás a legegyszerűbb, az eredmény a legnagyobb, nem kopik, nem piszkít, az eredetétől meg nem különböztethető csak egy üvegből áll, laikus is végezheti a hajfestőt.

Artalmatlan nem tartalmaz ólmot nem tartalmaz ezüstöt nem tartalmaz rezet. **organicus vegyület**

Ára 1 korona. 1506

Készít: **gutori FÖLDES KELEMEN** gyógyszerháza ARADON.
1 korona 50 fillér beküldése esetén bérmentve küldi.

RADÓ GYULA

NŐI FELÖLTŐ ÁRUHÁZÁBAN
ARAD.

ŐSZI ÉS TÉLI ÚJDONSÁGOK

TELJES VALASZTÉKBAN MEGÉRKEZTEK. U. M.

- Angol raglanok,
- Női divat felöltők,
- Püsch kabátok,
- Bróccát felöltők,
- Színházi kabátok,
- Angol bundák,

- Szőrme felöltők,
- Leánykabátok,
- Gyermekfelöltők,
- Angol kosztümök,
- Divat bluzok,
- Pongyolák, Divat aljak.

Gyászruhák és gyászbluzok

Szabott árak! Telefon 238.

nyom. Ja. részvét. társaság könyvnyomdája, könyvkötészet és betűtömlőgyártás.